

135.423

5-1280

5-3

การศึกษาความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดส่งเสริม
ความรู้แก่ผู้ปกครอง "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น"

10 พ.ย. 2537

ปริญญานิพนธ์

ของ

จุฬิพร พิศุทธิ์ศุภฤทธิ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

สิงหาคม 2537

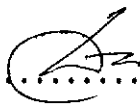
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

191520

3-5000

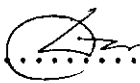
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

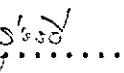
..........ประธาน
(ผศ.ดร.จันทนา ภาคบงกช)

..........กรรมการ
(ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(ผศ.ดร.จันทนา ภาคบงกช)

..........กรรมการ
(ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อ.รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 15 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยคามอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ฉันทนา ภาคบงกช ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง และอาจารย์รุ่งรวี
กนกวิบูลย์ศรี และคณาจารย์ในแผนกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบ
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ อาจารย์ประจำ
ภาควิชาจิตวิทยาแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร รองศาสตราจารย์
ดร.นิภา แก้วศรีงาม อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจิตต์ อภินันท์รักษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และอาจารย์รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี
อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน ที่ได้กรุณาตรวจและให้คำแนะนำในการแก้ไขแบบทดสอบ
และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารยา สุขวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน
สาธิตอนุบาลละอออุทิศ คณะอาจารย์และท่านผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตอนุบาล
ละอออุทิศทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความสะดวกและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิตปริญญโท วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่กรุณาให้ความ
ช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่าน
ที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ แต่มีส่วนช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา
มารดา ครู-อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

ชุลีพร พิศุทธิ์ศุภฤทธิ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางสติปัญญาและทักษะ	
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์	9
ความหมายของการพัฒนาการทางสติปัญญา	9
องค์ประกอบของการพัฒนาการทางสติปัญญา	10
ทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญา	10
แนวทางส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา	13
ความหมายของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	14
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย	15
ทักษะการสังเกต	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสังเกต	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางภาษา	20
ความหมายของภาษา	20
ความสำคัญของภาษา	20
พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย	22
แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย	23

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	26
ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	26
ความสำคัญของผู้ปกครองต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	27
บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	29
ธรรมชาติและจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ปกครอง	30
แนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น เพลงกล่อมเด็กและ	
คำคล้องจอง	35
ความหมายและความสำคัญของการเล่น	35
พฤติกรรมการเล่นของเด็ก	36
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเล่น	38
การเล่นกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	39
แนวการจัดประสบการณ์การเล่นแก่เด็ก	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น	42
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก	43
ความหมายของเพลงกล่อมเด็ก	43
ความสำคัญของเพลงกล่อมเด็ก	44
คุณค่าและประโยชน์ของเพลงกล่อมเด็ก	44
ประเภทของเพลงกล่อมเด็ก	45
ลักษณะทั่วไปของเพลงกล่อมเด็ก	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก	47
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำคล้องจอง	47
ความหมายของคำคล้องจอง	47
จุดมุ่งหมายและประเภทของคำคล้องจอง	48

การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคำคล้องจอง	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำคล้องจอง	49
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากร	51
กลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	52
การดำเนินการทดลอง	54
วิธีดำเนินการทดลอง	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	58
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	58
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	58
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	60
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	64

บทที่

หน้า

บรรณานุกรม 66

ภาคผนวก 76

ประวัติย่อของผู้วิจัย 94

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษา
ด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษา
ด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน	57
2	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถ
ในการสังเกตภาคปฏิบัติ	92

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ระบบสื่อ	34
---	----------------	----

ภูมิหลัง

เด็กคืออนาคตของประเทศชาติเด็กจึงควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างถูกต้อง เพื่อให้มีจิตใจมั่นคง อารมณ์แจ่มใส สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีสุขภาพแข็งแรง และมีความสามารถปรับตัวได้ดีในสังคม หน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูและการเรียนรู้ของเด็กวัยก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ของพ่อ แม่ ครู และผู้ใกล้ชิดทุกคน

เด็กวัยแรกเกิดถึง 6 ปี มีการเจริญเติบโตและการพัฒนาร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน และเป็นระยะที่พัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พัฒนาการทางสติปัญญา ในสองปีแรกเซลล์ที่เป็นเนื้อเยื่อที่สนับสนุนการทำงานในสมอง และระบบประสาทจะมีจำนวนเกือบเต็มที่ ขนาดสมองของเด็กวัยสามขวบจะเจริญเติบโตร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ (UNESCO, 1983 : 2) หากเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดูและขาดสิ่งเร้าที่เหมาะสม ระบบประสาทที่กำลังเติบโตจะขาดการกระตุ้นให้ทำงานได้อย่างสมบูรณ์และจะมีผลต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กไปตลอดชีวิต (นิตยา คชภักดี, 2530 : 16)

เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยการฝึกฝนทักษะการสังเกตและทักษะการจำแนกประเภท เพราะทักษะเหล่านี้มีความสำคัญซึ่งทุกคนใช้เป็นทักษะพื้นฐานที่นำมาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน (ยุพา วีระไวทยะ, 2517 : 1) ดังนั้นหากเด็กได้รับการส่งเสริมให้ฝึกการคิด เช่นเปรียบเทียบ จำแนก เชื่อมโยง เหตุการณ์ และการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมกับวุฒิภาวะแล้ว จะช่วยให้พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กเป็นไปอย่างรวดเร็ว (ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์, 2526 : 3) ความพร้อมทางสติปัญญาและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยขึ้นอยู่กับความสามารถในการสังเกตและจำแนกประเภทของเด็ก (Downing and Thackray, 1971 : 15) เพราะเด็กจะสะสมข้อมูลที่เกิดจากการสังเกตแล้วจำแนกสิ่งที่สังเกตออกมาเป็นพวก เด็กที่มีโอกาสรับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เสริมสร้างสติปัญญาในวัยต้นของชีวิตจะมีโอกาสพัฒนาด้านสติปัญญาได้มากกว่าเด็กที่ขาดโอกาสดังกล่าว (จรรยา สุวรรณทัต, 2521 : 56)

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าเด็กได้รับประสบการณ์และการพัฒนาด้านต่าง ๆ จากครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ดังกล่าวที่ว่า "พ่อ แม่ เป็นครูคนแรกและคนที่สำคัญที่สุดของเด็ก" (ละเมียด ลิมอักษร. 2514 : 11 - 12) แม้ว่าเด็กจะเข้าเรียนเมื่ออายุ 3 ปี เด็กก็ยังพัฒนาทางภาษาได้ดีจากที่บ้าน เด็กมักจะเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและบุคคลในบ้าน พ่อแม่ และบุคคลที่ใกล้ชิดกับเขามีอิทธิพลต่อเด็กโดยเฉพาะด้านภาษา มีผลงานวิจัยพบว่า พ่อ แม่ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางภาษาของเด็กเป็นอย่างมาก เพราะเด็กเรียนรู้ภาษาจากพ่อแม่ หากเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมด้านภาษาอย่างเพียงพอ ย่อมส่งผลต่อการเรียน หรือการทากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา เนื่องจากพัฒนาการทางภาษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของพัฒนาการทางสติปัญญา (กรมวิชาการ. 2528 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Bernstein. 1961) และรายงานการประชุมขององค์การยูเนสโก (UNESCO. 1983 : 28 - 31) พบว่า เด็กในย่านแอเซียแปซิฟิก มีพัฒนาการทางภาษาค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ทางภาษาระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กมีน้อยมาก และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ ไม่ให้เหตุผลแก่เด็กซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล และการคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมในวัยต่อมา

ปัจจุบัน ภาวะเศรษฐกิจทำให้พ่อแม่มีเวลาอยู่กับลูกและเวลาเอาใจใส่ดูแลลูกน้อยลงมีผลให้เด็กขาดแรงจูงใจ ขาดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแม้จะมีเวลาอยู่กับลูกพ่อแม่ก็ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างถูกวิธี (พรหมทิพย์ ศิริวรรณยุศย์ และนิรมล ชยตสาทกิจ. 2519 : 1) มีผลให้เด็กไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาด้านสติปัญญาเท่าที่ควร และยังส่งผลถึงความสามารถทางภาษาของเด็กอีกด้วย

ดิวี่ และบรูเนอร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 22 - 25 ; อ้างอิงมาจาก Dewey and Bruner. n.d.) กล่าวว่า "การจัดประสบการณ์ที่ดีที่สุดเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้นั้นควรเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำและเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเอง" พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย อยู่ในช่วงก่อนปฏิบัติการ เป็นระยะที่เด็กเรียนรู้ภาษาพูด เข้าใจท่าทาง และการสื่อความหมาย (ดวงเดือน ศาสตรภัทร. 2520 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1969) เด็กวัยนี้จึงควรได้รับการส่งเสริมด้วยกิจกรรมทางภาษา ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าคือ การมอง การฟัง การดม การชิม และการลูบคลำ สัมผัส จะช่วยให้ประสาทสัมผัสส่วนนั้น ๆ พัฒนา ตลอดจนช่วยให้สมองมีการเจริญเติบโตได้ดีด้วย (ทิตินา แวมมณี และคนอื่น ๆ. 2535 : 93) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเพียเจต์

ซึ่งกล่าวว่าในการพัฒนาด้านภาษาซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสติปัญญานั้น สามารถพัฒนาขึ้นได้ จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม จากประสบการณ์ตรงที่เด็กได้สัมผัส สืบรวจ ทดลองกับสิ่งแวดล้อมและบุคคล (ทรรษา นิลวิเชียร. 2532 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.)

เด็กเรียนรู้ภาษาจากสภาพแวดล้อมและภาษามีผลต่อการพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก (UNESCO. 1983 : 28 - 31) กิจกรรมทางภาษาจะช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานได้ เคลื่อนไหวร่างกาย ช่วยให้เกิดจินตนาการถึงท่าทางต่าง ๆ เด็กได้เข้าใจและเรียนรู้สิ่งรอบตัว ดังนั้นการส่งเสริมเด็กให้สนุกกับการเล่นและกิจกรรมทางภาษาจึงควรให้การส่งเสริมแก่เด็กปฐมวัย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2525 : 220 - 224) กิจกรรมทางภาษาดังกล่าว ได้แก่ การเล่น เพลงกล่อมเด็ก และคำคล้องจอง นอกจากนี้การเล่นที่เหมาะสมกับวัยจะส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นสมอง ทำให้เด็กรู้จักปรับตัวและแก้ปัญหาเฉพาะทำกิจกรรม (ปรียา จันทรสติธิเวช. 2522 : 14) เด็กปฐมวัยจึงจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษากับผู้อื่น อย่างสม่ำเสมอ เด็กจึงจะมีโอกาสใช้ภาษาตามวัยของตนเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ เด็กควรได้รับการตอบสนองในทางบวกเมื่อแสดงความสนใจที่จะใช้ภาษา ต้องได้ฟังแบบอย่าง การพูดที่ดี การใช้ภาษาที่สละสลวยและภาษาร้อยกรอง เด็กไทยจึงควรได้รับการปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของภาษา โดยผ่านการเล่นและกิจกรรมทางภาษาที่มีคุณค่าอันเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ (ทิศนา แหมมณี และคนอื่น ๆ. 2535 : 49 - 75) โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นของแม่กับลูกที่บ้านซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ เนื่องจากเด็กเกิดการเรียนรู้และรับรู้จากการเล่นกับแม่จะช่วยพัฒนาความรู้สึกนึกคิดของเด็กซึ่งต้องการความรัก ความอบอุ่น และแรงกระตุ้นทางอารมณ์ เหล่านี้จะช่วยให้ภาษาของเด็กพัฒนารวดเร็ว (ฉวีวรรณ จึงเจริญ. 2525 : 72)

กิจกรรมทางภาษานับว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและเด็กทำให้เด็กได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านภาษาและสติปัญญา ดังที่ เพียเจท์ (ประสาธ อิศรปรีดา. 2523 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) กล่าวว่า "เด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคล" ดังนั้น กิจกรรมทางภาษาจึงควรเป็นการแสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น โดยใช้สื่อที่มีอยู่รอบตัวรวมทั้งการสัมผัสจากพ่อแม่หรือบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กช่วยให้ผู้ใหญ่เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของเด็กจากการสนทนาซักถามขณะทำกิจกรรมร่วมกัน

ในการช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องพบว่า ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองโดยใช้วิธีสื่อสารแบบสองทางสามารถช่วยให้ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ แก่เด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพได้ (กานต์ รัตนพันธ์, 2532 : 78 ; ทรงพร สุทธิธรรม, 2534 : 92 และนิตินันท์ วิธิชลชัย, 2535 : 86) รูปแบบของชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาแก่เด็กควรเน้นการให้ผู้ปกครองกระทำกิจกรรมทางภาษาร่วมกับเด็กโดยการเล่น ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางส่งเสริม พัฒนาการทางสติปัญญาแก่เด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี

จากสภาพปัญหาและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาแก่เด็กปฐมวัย และมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน จะมีความสามารถในการสังเกตแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ปกครองในการร่วมมือกันพัฒนาความสามารถในการสังเกตแก่เด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้านกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และสามารถจัดกิจกรรมทางภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งเป็นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนอายุระหว่าง 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสาธิต สังกัดสถาบันราชภัฏ กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนอายุระหว่าง 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สังกัดสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อให้ได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ชื่อ "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น"

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกต ภาคปฏิบัติที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตภาคปฏิบัติของ มาลี วรระทรัพย์

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมของผู้ปกครองซึ่งแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

4.1.1 การส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษาชุด "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น"

4.1.2 การส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

4.2 ตัวแปรตาม

ความสามารถในการสังเกต

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 สัปดาห์ละ 5 วัน เป็นเวลา 8 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนอายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สังกัดสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

2. ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ ญาติ หรือ ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและรับผิดชอบเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สังกัดสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

3. ความสามารถในการสังเกต หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง อย่างใดอย่างหนึ่งเข้าไปสัมผัสสิ่งต่าง ๆ เพื่อรับรู้รายละเอียดของสิ่งนั้น ซึ่งวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกต เป็นการทดสอบภาคปฏิบัติที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตภาคปฏิบัติของ มาลี วรรณทรัพย์

4. ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง หมายถึง เอกสารสำหรับให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ทั้ง ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และภาษา กิจกรรม ทางภาษาชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองชุดนี้ชื่อ "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น" มีลักษณะเป็นแผ่นปัลลิวซึ่งเสนอแนะกิจกรรมสำหรับเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองทำกิจกรรมทางภาษาร่วมกับเด็กรวม 40 ชุด แต่ละชุดมี 3 องค์ประกอบดังนี้

4.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และการส่งเสริมความสามารถในการสังเกต

4.2 กิจกรรมทางภาษาระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ซึ่งประกอบด้วยการเล่น เพลงกล่อมเด็ก และคำคล้องจอง

4.3 บันทึกการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับมาอีกครั้ง

5. การส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษาจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยการทำกิจกรรมทางภาษาร่วมกับเด็กตามแนวทางการทำกิจกรรมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

6. การส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หมายถึง การที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาของเด็กด้วยการ สนทนา พูดคุย ตอบคำถาม และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันร่วมกับเด็ก เช่น เล่น ช่วยงานบ้าน แต่งตัว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางสติปัญญาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
 - 1.1 ความหมายของการพัฒนาทางสติปัญญา
 - 1.2 องค์ประกอบของการพัฒนาทางสติปัญญา
 - 1.3 ทฤษฎีการพัฒนาทางสติปัญญา
 - 1.3.1 พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)
 - 1.3.2 พัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner)
 - 1.4 แนวทางส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา
 - 1.5 ความหมายของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
 - 1.6 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ทักษะการสังเกต
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสังเกต
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางภาษา
 - 2.1 ความหมายของภาษา
 - 2.2 ความสำคัญของภาษา
 - 2.3 พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 2.4 แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
 - 3.1 ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
 - 3.2 ความสำคัญของผู้ปกครองต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 3.3 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 3.4 ธรรมชาติและจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
 - 3.5 แนวทางให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น เพลงกล่อมเด็ก และคำคล้องจอง
 - 4.1 ความหมายและความสำคัญของการเล่น
 - 4.2 พฤติกรรมการเล่นของเด็ก
 - 4.3 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเล่น
 - 4.4 การเล่นกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
 - 4.4.1 การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา
 - 4.4.2 การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
 - 4.4.3 การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์
 - 4.4.4 การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม
 - 4.4.5 การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา
 - 4.5 แนวการจัดประสบการณ์การเล่นแก่เด็ก
 - 4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก
 - 5.1 ความหมายของเพลงกล่อมเด็ก
 - 5.2 ความสำคัญของเพลงกล่อมเด็ก
 - 5.3 คุณค่าและประโยชน์ของเพลงกล่อมเด็ก
 - 5.4 ประเภทของเพลงกล่อมเด็ก
 - 5.5 ลักษณะทั่วไปของเพลงกล่อมเด็ก
 - 5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำคล้องจอง
 - 6.1 ความหมายของคำคล้องจอง
 - 6.2 จุดมุ่งหมายและประเภทของคำคล้องจอง
 - 6.3 การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคำคล้องจอง
 - 6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำคล้องจอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

1. ความหมายของพัฒนาการทางสติปัญญา

เวคส์เลอร์ (Wechsler. 1958 : 7) ได้ให้ความหมายของสติปัญญาไว้ว่าเป็นความสามารถของบุคคล ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีจุดหมาย คิดหาเหตุผลและสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

กู๊ด (Good. 1945 : 225) ได้ให้ความหมายของสติปัญญาไว้ว่าหมายถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว เป็นความสามารถทางสมองในการรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งความสามารถทางสมองนี้สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือทดสอบทางสติปัญญา

อาร์ รังสินันท์ (2530 : 34) ได้ให้ความหมายของสติปัญญาว่าหมายถึงความสามารถทางสมองของบุคคลในการเรียนรู้ การคิดหาเหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การปรับปรุงตนเองต่อสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างเป็นสุข

เพียเจท์ (Piaget) เชื่อว่า พัฒนาการทางสติปัญญานั้นหมายถึง ความสามารถที่จะคิดค้นสิ่งที่เป็นนามธรรมอย่างมีเหตุผล (พรรณี ช. เจริญจิต. 2528 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) ส่วนสุนา พานิช กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาหมายถึง ความสามารถในการจำ การรู้จักคิด การใช้เหตุผล และการแก้ปัญหา การที่เด็กจะมีความสามารถดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีพัฒนาการไปตามขั้นตอน เริ่มจากการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ การจับต้อง การเห็น การได้ยิน การรู้รส และการได้กลิ่น การกระตุ้นเร้าประสาทสัมผัสทั้งห้าของเด็ก ทำให้เกิดการพัฒนาวงทางสติปัญญา (สุนา พานิช. 2531 : 26)

จากความหมายข้างต้นจะเห็นว่า พัฒนาการทางสติปัญญานั้นเป็นความสามารถในการสะสมประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม ซึ่งผ่านการรับรู้ของประสาทสัมผัสทั้งห้าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างมีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านต่าง ๆ สำหรับเด็กปฐมวัยพัฒนาการทางสติปัญญาจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคล

2. องค์ประกอบของพัฒนาการทางสติปัญญา

การเจริญเติบโตของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย โดยส่วนรวมมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านสติปัญญาอย่างสอดคล้องและเป็นไปตามขั้นตอน เพียเจต์ แบ่งองค์ประกอบของโครงสร้างทางสติปัญญาเป็น 3 ส่วนดังนี้

เนื้อหา (Content) เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ เช่น การเคลื่อนไหวจากประสาทสัมผัส การแสดงออกทางความคิดที่สะท้อนการกระทำของสมองการเคลื่อนไหวเป็นพื้นฐานให้เด็กสามารถทำสิ่งอื่น ๆ ได้ เช่น การช่วยตนเอง การสื่อสาร ตลอดจนการสำรวจสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสติปัญญา (ดวงเดือน ศาสตราจารย์. 2520 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.)

การทำงาน (Function) คือ ลักษณะต่าง ๆ ของกิจกรรมทางสมองเป็นพัฒนาการด้านการรับรู้ ขึ้นอยู่กับระบบขั้วรับสัมผัส ระบบประสาทที่สมบูรณ์ ระดับเชาวน์ปัญญา และประสบการณ์ที่เด็กได้รับมาก่อน การได้รับสัมผัสที่เหมาะสมขณะที่สมองและระบบประสาทกำลังเจริญเติบโต มีบทบาทสำคัญในการสร้างวงจรประสาท และจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของเปลือกสมอง (นิตยา ศษภักดี. 2530 : 18)

โครงสร้าง (Structure) เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งรอบตัว และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับปรากฏการณ์และสิ่งต่าง ๆ ซึ่งบุคคลสามารถปรับตัวนำทักษะเดิมมาใช้ในการแก้ปัญหา ตลอดจนสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (นิตยา ศษภักดี. 2530 : 19)

การเคลื่อนไหว โดยใช้กล้ามเนื้อทั้งใหญ่และเล็กของเด็กทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เฟรเอเบล (Froebel) ถือว่าการให้ประสบการณ์ที่ถูกต้องแก่เด็กปฐมวัยควรส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เจริญขึ้นด้วยการกระตุ้นให้เกิดการคิด โดยใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ไม่อยู่นิ่ง ต้องการที่กว้างสำหรับเคลื่อนไหวไปมา การบังคับให้เด็กอยู่นิ่ง ๆ อย่างมีระเบียบวินัย เป็นสิ่งสกัดกั้นความคิด และสติปัญญาของเด็ก (Watson. 1968 : 446)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

3.1 พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์กล่าวว่า ในชีวิตคนเรานั้นต้องมีการปรับตัวทั้งทางด้านร่างกายและความคิดความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความสมดุล ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการพื้นฐานสองอย่าง ที่ทำ

งานต่อเนื่องและสนับสนุนกัน ได้แก่ กระบวนการปรับเข้าสู่โครงสร้าง และกระบวนการ
การปรับขยายโครงสร้าง การปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) คือ กระบวนการที่
พยายามจะนำเอาข้อมูลที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อมมาปรับให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ตามระดับ
สติปัญญาที่บุคคลจะสามารถรับรู้ต่องานนั้น ๆ ได้ ส่วนกระบวนการปรับขยายโครงสร้าง
(Accommodation) คือกระบวนการที่บุคคลปรับโครงสร้างความคิด หรือโครงสร้างทางสติปัญญา
ของตนเองให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่จะรับเข้าไป กระบวนการทั้งสองนี้จะทำงานร่วมกันตลอด
เวลา เพื่อศึกษาความสมดุลย์ (Equilibrium) (นิรมล ชยุตสาหกิจ. 2524 : 2 - 3)

ในการศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญานั้น เพียเจต์ ยึดแนวความคิดพื้นฐาน

4 ประการดังนี้

1. ขึ้นต่าง ๆ ของพัฒนาการของร่างกายย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ของโครงสร้างทางสติปัญญาและการคิด

2. พัฒนาการทางโครงสร้างสติปัญญา และการคิด เป็นผลของ
การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม

3. โครงสร้างทางสติปัญญาและการคิดนั้นมาจากการกระทำ (Action)
ระหว่างบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทางสติปัญญา และการคิดเริ่มจากการพัฒนาประสาทและ
การเคลื่อนไหว ซึ่งจะนำไปสู่กิจกรรมที่ต้องใช้สัญลักษณ์และภาษา

4. ทิศทางของการพัฒนาโครงสร้างสติปัญญา ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
บุคคลกับสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งไปสู่ระดับความสมดุลย์ที่สูงขึ้น (ประสาท อิศรปริดา. 2523 :
21 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.)

เพียเจต์ แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา เป็น 4 ขั้นดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage)
มีตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ เป็นขั้นที่เด็กรู้จักใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ปาก หู ตา จมูก
และผิวหนัง

2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational Stage) อายุ
2 - 7 ปี เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษา และเข้าใจเครื่องหมายท่าทางที่สื่อความหมาย เรียนรู้
สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น อาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถคิดหาเหตุผลได้

3. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Stage)
อายุ 7 - 11 ปี เด็กสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น การแบ่งกลุ่ม แบ่งพวก มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

4. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Stage)
อายุ 11 - 15 ปี เด็กรู้จักคิดหาเหตุผล เรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ขึ้นสามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหาได้ พัฒนาการขั้นนี้เป็นขั้นที่เกิดโครงสร้างทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ เด็กวัยนี้มีความสามารถคิดเท่าผู้ใหญ่ แต่อาจแตกต่างกันที่คุณภาพ เนื่องจากประสบการณ์แตกต่างกัน (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2523 : 25)

เด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นก่อนปฏิบัติการ เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาและเข้าใจเครื่องหมายทางที่สื่อความหมาย การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในขณะที่เด็กเล่นหรือเล่นกับเพื่อนหากเด็กมีโอกาสเล่นสิ่งต่าง ๆ ด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้คิดอย่างเต็มที่ (จินทนา ภาคบงกช. 2531 : 13 - 20 ; อ้างอิงมาจาก Forman and Hill. n.d.)

3.2 พัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner)

บรูเนอร์ (Bruner) มีความเห็นสอดคล้องกับ เพียเจต์ ว่า สติปัญญามีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญา และได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ

1. ขั้นของการกระทำ (Enactive Stage) เป็นขั้นระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำมีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงประมาณ 2 ปี ซึ่งตรงกับขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensori Motor Stage) ของเพียเจต์ (Piaget) เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้โดยการกระทำ หรือจากประสบการณ์มากที่สุด

2. ขั้นของการจินตนาการ (Iconic Stage) เป็นขั้น ระยะการแก้ปัญหาด้วยการรับรู้แต่ยังไม่เห็นเหตุผล ซึ่งตรงกับขั้นคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperation Stage) ของเพียเจต์ เด็กวัยนี้เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงมากขึ้น จะเกิดความคิดจากการรับรู้ส่วนใหญ่เท่ากับขั้น Concrete Operation Stage

3. ขั้นของการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Stage) เป็นขั้นพัฒนาการสูงสุดเปรียบได้กับขั้นระยะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลกับสิ่งที่เป็นามธรรม (Formal Operational

Stage) ของเพียเจต์ เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์โดยใช้สัญลักษณ์หรือภาษาสามารถคิดหาเหตุผล สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นามธรรม และสามารถแก้ปัญหาได้

บรูเนอร์ มีความเห็นว่า ทุกคนจะมีพัฒนาการทางความรู้ ความเข้าใจ โดยผ่านกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ และการแก้ปัญหาโดยใช้สัญลักษณ์ ซึ่งอาศัยมโนภาพ ในการคิดแก้ปัญหา เป็นกระบวนการต่อเนื่องไปตลอดชีวิต (Bruner. 1969 : 55 - 68)

4. แนวทางส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะด้านสติปัญญา เด็กจึงควรได้รับการเอาใจใส่และส่งเสริมให้เหมาะสมกับวัย เพื่อการพัฒนาที่ถูกต้อง จันทนา ภาคบังข ก่อว่าว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาโดยให้เด็กได้มีโอกาสรับรู้ สิ่งแวดล้อม และสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อเป็นพื้นฐานของการคิดค้นจะนำไปสู่ การแก้ปัญหาได้ดี (จันทนา ภาคบังข. 2528 : 55) สำหรับเด็กปฐมวัยประสบการณ์ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การใช้ความสามารถทางสายตา - การได้ยิน ได้ฟัง สามารถรู้ที่มาของเสียงการเรียนรู้ด้วยมโนทัศน์กระบวนการคิด การสัมผัส จากการสัมผัสและดมกลิ่น และการรับรู้ด้วยการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอันเกิดจากการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อในร่างกาย และลำตัว (จิวิรรณ จิงเจริญ. 2525 : 16)

สติปัญญาของเด็กสามารถพัฒนาด้วยประสบการณ์จากการเล่น เพราะการเล่นเป็นธรรมชาติของเด็ก ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ ก่อว่าว่า การเล่นเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตเด็กเพราะ ในขณะที่เด็กเล่นจะได้รับความสนุกสนาน มีโอกาสแสวงหาความรู้ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การที่เด็กได้ทำ ได้สัมผัส ได้ลองผิดลองถูก ได้สังเกตจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น การเล่นนับว่าเป็นงานสำหรับเด็ก (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. 2521 : 20 - 21) เด็กทุกคนถ้าร่างกายปกติไม่เจ็บไข้แล้วย่อมชอบเล่นอยู่เสมอ การเล่นของเด็กไม่มีกฎเกณฑ์มากนักอาจเล่นคนเดียว เป็นคู่หรือเป็นหมู่ ควรให้เด็กได้เล่นการเล่นที่มีกฎเกณฑ์เล่นอย่างเสรี เช่น กระโดด ร่วง ปีนป่ายตามประสาเด็ก การเล่นนอกจากจะมีส่วนสำคัญในการทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้แล้วยังช่วยให้เด็กได้ออกกำลังกายเพื่อความสมบูรณ์แห่งสุขภาพ ปรียา จันทรสิทธิเวช ก่อว่าว่า การเล่นที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยกระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การที่เด็กได้เล่นในสิ่งที่ชอบ จะช่วยกระตุ้นการใช้สมอง ทำให้เด็ก

รู้จักปรับตัวและแก้ปัญหาขณะที่เล่น (ปรียา จันทรลธิเวช, 2522 : 14) การเล่นจึงเป็น การกระทำที่เป็นผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดของเด็กเป็นการปรับตัวให้เกิดความรู้ความเข้าใจ แล้วนำข้อมูลที่รู้และเข้าใจนั้นสะสมไว้ในโครงสร้างทางสติปัญญา เพื่อปรับขยายโครงสร้างเดิม ให้กว้างขึ้น เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับการเรียนรู้ต่อไป การเล่นจึงเป็นส่วนสำคัญของ พัฒนาการทางสติปัญญาซึ่งเกิดขึ้นเป็นลำดับ และต่อเนื่องกัน (นิรมล ชยุตสาหกิจ, 2524 : 1) เราควรฝึกเด็กให้รู้จักการสังเกต ค้นคว้าความจริงจากสิ่งแวดล้อม ความเห็นนี้ สอดคล้อง กับแนวคิดของ ดิวอี้ (Dewey) ที่เน้นการจัดประสบการณ์โดยให้เด็กลงมือปฏิบัติเองเพื่อเกิด การเรียนรู้ โดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และมีความเชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้รับการจัด ประสบการณ์ตรง ควรให้เด็กมีอิสระในการคิดและการแสดงออก (จักรสิน พิเศษสาทร, 2521 : 232 - 240)

เท่าที่กล่าวมาจะเห็นว่าการที่ผู้ใหญ่เข้าใจธรรมชาติของเด็กจะช่วยให้สามารถจัด ประสบการณ์การเล่นโดยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าอย่างเหมาะสม นอกจากจะทำให้เด็ก เกิดความสนุกสนานแล้วยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและด้านอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

5. ความหมายของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หมายถึง พฤติกรรมของคนที่แสดงออกถึง ความสามารถในการค้นทักษะการสังเกต การวัด การบันทึกข้อมูล การสื่อความหมาย และการจัด กระทำข้อมูล การสร้างสมมติฐาน การออกแบบ และการดำเนินการทดลองคิดคำนวณ ตลอดจน ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างมิติ (พจน์ สะเพียรชัย, 2517 : 49 - 57)

วิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ประกอบด้วยความรู้และกระบวนการแสวงหาความรู้ วิธีการหนึ่งที่ได้มาซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คือ การค้นคว้า ทดลองเพื่อหาข้อเท็จจริงหลักการ และกฎในขณะที่ทำการทดลองค้นคว้า ผู้ทดลองมีโอกาสฝึกฝนทั้งในด้านปฏิบัติและพัฒนาความคิด ไปด้วย เช่น การฝึกการสังเกต บันทึกข้อมูล ตั้งสมมติฐาน และทำการทดลองเบื้องต้น พฤติกรรม ที่เกิดจากการปฏิบัติและฝึกฝน ความนึกคิดอย่างมีระบบนี้เรียกว่า "ทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์" (ทพวงมหาวิทยาลัย, 2525 : 58 - 59)

นอกจากนี้ยังหมายถึง ความสามารถ ความชำนาญในการเลือกและใช้กระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญ (กรมการฝึกหัดครู, 2523 : 13)

จากความหมายดังกล่าวมา พอสรุปได้ว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติและฝึกฝนกระบวนการทางความคิดในการค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ จนเกิดความชำนาญและเกิดความคล่องแคล่ว

6. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ทักษะการสังเกต

สมาคมการศึกษาวิทยาศาสตร์ขั้นสูงของสหรัฐอเมริกา (American Association for the Advancement of Science หรือ AAAS) ได้แบ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ออกเป็น 13 กระบวนการ แบ่งออกดังนี้คือ

กระบวนการพื้นฐานหรือกระบวนการเบื้องต้น (Basic Processes)

1. การสังเกต (Observation)
2. การวัด (Measurement)
3. การจำแนกประเภท (Classification)
4. การหาความสัมพันธ์ระหว่างมิติกับเวลา (Space/Time Relationship)
5. การคำนวณ (Using Number)
6. การจัดกระทำข้อมูลและการสื่อความหมาย (Organizing Data and

Communication)

7. การลงความเห็นจากข้อมูล
8. การพยากรณ์ (Prediction)

กระบวนการขั้นสูง (Integrated Processes)

9. การตั้งสมมติฐาน (Formulation Hypothesis)
10. การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ (Defining Operationally)
11. การกำหนดและควบคุมตัวแปร (Identifying and Controlling)
12. การทดลอง (Experimenting)
13. การตีความหมายข้อมูล และลงข้อสรุป (Interpreting Data and

Conclusin) (สสวท. 2522. 1 - 17)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ต่าง ๆ กัน เช่น นิวแมน (Neuman. 1978 : 23) มีความเห็นสอดคล้องกับ ...

ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2527 : 367 - 383) ว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการแสดงปริมาณ และทักษะการสื่อความหมาย ส่วนสมนึก ไรจนพัส (2528 : 28 - 30) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า วิธีสอนวิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย ควรให้เด็กมีโอกาสได้ทำกิจกรรม ที่จะฝึกฝนให้เด็กเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เบื้องต้นคือ การสังเกต การแสดงปริมาณ การจำแนกประเภท และการหาความสัมพันธ์ระหว่างมิติกับเวลา

ดังนั้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาจากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด พอสรุปได้ 6 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะการสังเกต
2. ทักษะการจำแนกประเภท
3. ทักษะการแสดงปริมาณ
4. ทักษะการสื่อความหมาย
5. ทักษะการลงความเห็น
6. ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างมิติกับเวลา

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพียงทักษะเดียวคือ ทักษะการสังเกต ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทักษะการสังเกต

การสังเกต (Observation) หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ หลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ในการสัมผัสกับวัตถุหรือเหตุการณ์ โดยมีจุดประสงค์ที่จะหาข้อมูลซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งนั้น ๆ โดยไม่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไป (สสวท. 2524 : 2) การสังเกตมีความสำคัญต่อการค้นคว้าหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาก จนอาจกล่าวได้ว่า การสังเกตเป็นพื้นฐานของการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (สมชัย โกมล และคนอื่น ๆ. 2525 : 59)

ข้อเสนอแนะในการสังเกต

ในการสังเกตนั้นนอกจากเราต้องพยายามสังเกตตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หลาย ๆ ครั้ง อย่างละเอียดรอบคอบแล้วยังมีข้อแนะนำที่ควรคำนึงถึงดังนี้ คือ

1. ควรพยายามใช้ประสาทสัมผัสมากกว่าหนึ่งอย่างในการสังเกต
2. ควรสังเกตให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณ
3. ถ้าเป็นไปได้ควรสังเกตให้ได้ข้อมูลจากการทดลอง
4. ข้อมูลจากการสังเกตจะต้องไม่ลงความคิดเห็นส่วนตัวลงไป

นิวแมน (Neuman, 1978 : 26) ได้เสนอหลักสำคัญไปสู่การเพิ่มทักษะการสังเกตสำหรับเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ความรู้ที่ได้จากการสังเกตต้องเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้งห้า
2. ควรใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตอย่างละเอียดละออ
3. ความสามารถของร่างกายที่จะใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตต้อง

ใช้อย่างระมัดระวัง ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้รับทำให้การสังเกตพัฒนาขึ้น และการสังเกตสามารถกลายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีคุณค่า

สุชาติ โพธิ์วิทย์ (ม.ป.ป. : 49) ได้กล่าวถึงการฝึกทักษะการสังเกตว่าควรปลูกฝังทักษะการสังเกตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. สังเกตรูปร่าง ลักษณะและคุณสมบัติทั่วไป (Qualitative Observation) คือ ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า สังเกตสิ่งต่าง ๆ แล้วรายงานให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้อง การใช้ตา ดูรูปร่าง หู ฟังเสียง ลิ้น ชิมรส จมูกดมกลิ่น และการสัมผัสจับต้อง
2. การสังเกตควบคู่กับการจัดเพื่อทราบปริมาณ (Quantative Observation) คือการสังเกตควบคู่กับการจัดเพื่อบอกปริมาณซึ่งทำให้การสังเกตละเอียดและได้ประโยชน์
3. การสังเกตเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Observation of Change) การเปลี่ยนแปลงของวัตถุหนึ่งมีทั้งการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ (Physical Chang) และการเปลี่ยนแปลงทางเคมี (Chemical Change) ได้แก่การเจริญเติบโตของสัตว์ พืช การลุกไหม้ของสารเคมี การกลายเป็นไอของน้ำ เป็นต้น

ส่วนประภาพรรณ สุวรรณสุข (2527 : 369) ได้เสนอหลักการต่าง ๆ ที่ครูควรจัดประสบการณ์ทักษะการสังเกตให้กับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การฝึกการสังเกตจะต้องฝึกให้เด็กมีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัส ทั้งห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย
2. การฝึกการสังเกตควรจะเริ่มให้สังเกตจากส่วนที่ใหญ่และง่ายเสียก่อน แล้วจึงสังเกตสิ่งที่เล็กและซับซ้อนขึ้นตามลำดับ
3. การฝึกการสังเกตในระยะแรก ๆ ครูจะต้องช่วยให้เด็กเกิดความสนใจในสิ่งต่าง ๆ เสียก่อน เมื่อเด็กเกิดความสนใจในสิ่งนั้น ๆ แล้ว เด็กจะมีความต้องการที่จะสังเกตสิ่งนั้นด้วยตนเอง
4. ข้อมูลต่าง ๆ ที่เด็กได้เรียนรู้จากการสังเกตนี้ ครูจะต้องส่งเสริมให้เด็กนำมาช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ
5. การสังเกตสิ่งของบางอย่าง เด็กจะต้องทำต่อเนื่องกันจะสามารถมองเห็นความแตกต่างกันได้
6. การสังเกตสิ่งของหรือเหตุการณ์บางอย่างต้องใช้เครื่องมือเข้าช่วยจึงจะทำให้เด็กเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนั้นครูจึงควรเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม (Neuman. 1978 : 26)

เท่าที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการสังเกตให้กับเด็กปฐมวัย ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยเริ่มสังเกตจากส่วนที่ง่ายก่อนแล้วจึงสังเกตส่วนที่ซับซ้อนขึ้น

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสังเกต

งานวิจัยต่างประเทศ

เคอร์ (Kaur. 1973 : 186-A) ได้ศึกษาการวัดผลทักษะเชิงวิทยาศาสตร์ในด้านการสังเกตและการจำแนกประเภท โดยสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการสังเกตและการจำแนกประเภทสำหรับนักเรียน เกรด 1 และ 3 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสังเกต และการจำแนกผลการศึกษาพบว่า นักเรียนเกรด 3 สามารถบรรยายได้ชัดเจนและรัดกุมกว่านักเรียนเกรด 1 ส่วนนักเรียนเกรด 1 และ เกรด 3 มีทักษะในการจำแนกประเภทไม่แตกต่างกัน สำหรับทักษะการสังเกตและการจำแนกประเภทมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก

จิตต์ (Judge. 1975 : 407 - 413) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะในการสังเกตเด็กอายุ 5 - 6 ปี โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นเด็กที่ผ่านการเรียนหลักสูตรมอนเตสซอรี (Montessori) ระดับอนุบาล 2 กลุ่มที่ 2 เป็นเด็กที่เคยเรียนหลักสูตรอื่นมาแล้วและได้รับการฝึกตามหลักสูตร S - APA ระดับอนุบาล 1 กลุ่ม 3 ไม่เคยเรียนหลักสูตรมอนเตสซอรี (Montessori) และหลักสูตร S-APA ในระดับอนุบาล ผลการศึกษพบว่าคะแนนเฉลี่ยของเด็กที่ผ่านการเรียนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) กับเด็กที่ได้รับการฝึกตามหลักสูตร S-APA ไม่แตกต่างกัน และคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มนี้แตกต่างกับกลุ่มที่ไม่เคยเรียนหลักสูตรมอนเตสซอรี (Montessori) และหลักสูตร S-APA

งานวิจัยในประเทศ

น้อมทิพย์ ศัตรศาสตร์ (2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะเชิงวิทยาศาสตร์ขั้นมูลฐานกับความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ พบว่ามีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนทักษะวิชาวิทยาศาสตร์ขั้นมูลฐานสามารถพยากรณ์คะแนน ความสามารถในการแก้ปัญหาและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ได้

มาลี วรระทรัพย์ (2531 : 44) ได้ศึกษาความสามารถในการสังเกตและการจำแนกของเด็กปฐมวัย ที่เล่นเกมการศึกษาด้วยวิธีต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาแบบเคลื่อนไหวและเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาแบบนั่งอยู่กับที่ มีความสามารถในการสังเกตและการจำแนกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ เป็นที่ยืนยันได้ว่ากิจกรรมช่วยให้เด็กเกิดทักษะเชิงวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ และส่งผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็ก สำหรับเด็กปฐมวัยแล้ว กิจกรรมต่าง ๆ สามารถส่งผลต่อความสามารถในการสังเกตได้อย่างดี ดังนั้นการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการตามธรรมชาติจึงจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมทางภาษาอาจเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้มีสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทางภาษาอีกทั้งเป็นการส่งเสริมความสามารถในการสังเกตแก่เด็กปฐมวัยอีกด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ได้ยืนยันให้เห็นว่า การฝึกให้เด็กเกิดทักษะการสังเกต นั้นมีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กโดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย ควรมี

การส่งเสริมให้เด็กมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น โดยจัดสื่อที่หลากหลาย และ
 สนองความสนใจและความสามารถเพื่อให้เด็กมีโอกาสเล่น โดยสอดคล้องกับพัฒนาเด็ก และมีผล
 ต่อการเรียนรู้ขั้นสูงต่อไป ดังนั้นการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมอาจจะช่วยให้เด็กเกิด
 การเรียนรู้จากการสังเกตในขณะที่ทำกิจกรรม จึงนับว่าเป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์ต่อเด็ก
 ประมวลเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามคุณค่าของกิจกรรมทางภาษานี้ขึ้นอยู่กับว่ามีปฏิสัมพันธ์กับ
 บุคคลและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางภาษา

1. ความหมายของภาษา

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของภาษาไว้ว่า เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้หนึ่งได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมต่อกัน ความหมายของภาษาอาจต่างกัน เช่น ในแง่ภาษาศาสตร์ ภาษา หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายในด้านจิตวิทยา ภาษา หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อความหมาย หรือเพื่อแสดงความรู้สึกและความคิด ภาษาจึงหมายถึงการพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ การแสดงสีหน้า และการใช้ภาษาใบ้ เป็นต้น (ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม, 2519 : 1)

ดาราวัลย์ เกษทอง (2515 : 18) กล่าวว่า ภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นเครื่องมือในการสมมติเด็ก การเรียนรู้และการใช้ภาษาของเด็กมีลักษณะสร้างสรรค์และเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้เด็กคิดและวินิจฉัยคุณภาพของสติปัญญา (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2519 : 20)

สรุปได้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ถ่ายทอดแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจโดยการติดต่อพบปะและให้สัญลักษณ์แทนความคิด เพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2. ความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือให้ผู้หนึ่งได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมต่อกันไม่ว่าการติดต่อกับผู้อื่นจะมีขึ้นในลักษณะใดย่อมต้องอาศัยภาษา เป็นเครื่องมือ เช่น การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การทำงานร่วมกัน เป็นต้น ภาษาเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งซึ่งช่วยให้เด็ก

มีพัฒนาการทางสังคม ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่นมั่นคง ภาษาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีความคิด มีความรู้สึก ตลอดจนเจตคติต่าง ๆ และการปรับตัวของเด็กก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาพูด (ศรียา นิยมธรรม. 2519 : 2)

นักทฤษฎีพัฒนาการได้ศึกษาความสำคัญของภาษาที่ว่าภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ (2529 : 214 - 215) กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. เด็กสามารถใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น และเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการทางสังคมขึ้น
2. เด็กสามารถใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายใน จากรูปแบบของการคิด โดยระบบของการใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาในระดับต่อไป
3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้นเด็กจึงไม่ต้องอาศัยการจัดกระทำกับวัตถุจริง ๆ เพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถสร้างจินตนาการถึงวัตถุแม้วัตถุนั้นจะอยู่นอกสาขา หรือเคยพบมาแล้ว เด็กสามารถทำการทดลองในสมองและทำการคิดได้เร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุนั้นจริง (ดวงเดือน ศาสตราภรณ์. 2529 : 214 - 215)

เด็กอายุ 2 - 4 ปี มีพัฒนาการการเรียนรู้มากขึ้น การพูดคุยเป็นลักษณะการสื่อสารแบบผสม (Social Communication) แต่เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือ เด็กจะพูดกับตนเองโดยไม่ฟังผู้อื่น ซึ่งเรียกว่าการพูดคนเดียวแบบรวมหมู่ (Collection Monologues) เด็กจะมีทักษะต่าง ๆ จากการมองเห็นตัวเอง และจะเป็นการยากที่จะให้เด็กยอมรับสิ่งต่าง ๆ จากภาพที่เห็น เด็กจะไม่พยายามเข้าใจถึงคำพูดของผู้อื่น (Piaget and Inhelder. 1969 : 120 - 122)

เด็กวัย 5 - 6 ปี เด็กก้าวไปสู่ขั้นการคิดแบบหยั่งรู้ (Intuitive) ซึ่งเป็นการคิดโดยอาศัยการรับรู้คือ การมองเห็นสิ่งต่าง ๆ แล้วบอกว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไร การหยั่งรู้ของเด็กแสดงว่า เด็กก้าวหน้าไปสู่การรู้จักแยกแยะ เด็กสามารถมององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หนึ่งมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบแสดงว่าเด็กเกือบจะรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล

จะเห็นได้ว่าภาษามีความสำคัญต่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้เกิดการคิดและการพัฒนาทางสติปัญญา

3. พัฒนาการทางภาษา

พัฒนาพร สุทธิยานุช ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาว่า มนุษย์ จะสามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารกันได้นั้นแต่ละคนจะมีขั้นตอนในการพัฒนาทางภาษาดังนี้

1. การเปล่งเสียงออกมาก่อนการพูด ตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี เด็กเริ่มส่งเสียงร้อง การโต้ตอบอาจมีความหมายหรือไม่ก็ได้ แต่ส่วนมากเป็นเครื่องสื่อสารความรู้สึก เด็กเริ่มเล่นเสียง เรียนคำง่าย ๆ ใกล้เคียงตัว เช่น พ่อ แม่ และบางครั้งเล่นเสียงเพื่อความเข้าใจของตนเองเท่านั้น แต่ไม่มีความหมายสำหรับผู้อื่น

2. การพัฒนาภาษาพูดในระยะเริ่มแรก (Early Linguistic Development) ระยะ 1 - 5 ปี เริ่มใช้ภาษาพูดเป็นประโยคง่าย ๆ เช่น แม่มา พ่อทำงาน แต่ส่วนมากจะพูดคำเดียวมากกว่าคำยาว ๆ ในการวิจัยปรากฏว่า เมื่อเด็กเริ่มพูดมักจะพูดเป็นคำนามก่อน เช่น แมว หมา นม ต่อมาจึงจะเป็นคำกริยาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว และคำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ สรรพนาม สันธาน บุพบท ตามลำดับ เมื่อเข้าโรงเรียนภาษาของเด็กก็เริ่มเป็นประโยค เด็กจะฝึกทักษะในการออกเสียงมากกว่าอย่างอื่น

3. การพัฒนาการพูดในระยะหลัง (Later Linguistic Development) ระยะ 5 - 11 ปี ระยะนี้เด็กเริ่มเรียนคำศัพท์ การอ่านความหมาย เริ่มสนใจไวยากรณ์ เริ่มใช้ภาษาพูดในลักษณะรูปประโยคที่สมบูรณ์และเริ่มเข้าใจคำและความหมายของคำมากขึ้น

4. การพัฒนาการสร้างประโยค (Development of Syntax) ระยะตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป เด็กเริ่มศึกษาไวยากรณ์อย่างแท้จริง และสามารถใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น (พัฒนาพร สุทธิยานุช. 2524 : 22 - 24)

ในการใช้ภาษาของเด็กคือ เด็กในวัย 3 - 4 ขวบขึ้นไปจนถึง 6 ขวบนี้ มักใช้ภาษาที่มีคำเกี่ยวกับตนเองเป็นหลัก หรือเอาตนเองเป็นใหญ่เสมอ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เด็กพบเห็นรอบตัวจึงเป็นของเขาหมดไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ สัตว์เลี้ยง ต้นไม้ ดอกไม้ตลอดจนของเล่นต่าง ๆ ส่วนสัตว์ โรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียน เป็นสถานที่ที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำใหม่ในสถานการณ์ใหม่เพิ่มมากขึ้น เมื่อได้เข้ามาอยู่ในโรงเรียน เด็กมีโอกาสนำสังคมกับเพื่อน ๆ วัยเดียวกัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ประสบการณ์ใหม่เหล่านี้จะเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาทางภาษาได้รวดเร็วขึ้น ในขณะเดียวกันก็ได้พัฒนาทางสังคม อารมณ์ จิตใจ ร่างกาย และสติปัญญาไปด้วย

พัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยนี้นอกจากจะมีความสามารถสื่อสารได้ดีแล้ว เด็กยังใช้คำพูดเป็นเครื่องมือขยายประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แวดล้อม และแสดงออกในลักษณะข้างพูด ข้างซักถาม เรื่องที่เด็กพูดมักจะเป็นเรื่องใกล้ตัว เช่น เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเด็กกับครอบครัว กิจกรรมประจำวัน เครื่องแต่งกาย เมื่อเด็กโตขึ้นจึงพูดถึงโรงเรียน ครู การเล่น ครอบครัว ญาติ พี่น้อง สัตว์เลี้ยง (เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์, 2525 : 53)

ภาษาเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด เพราะการเรียนรู้ต้องใช้ภาษาที่จะกระทำให้เกิดการเข้าใจ ภาษาจึงเป็นสื่อหรือเครื่องมือในการเรียนรู้ ซึ่งจะมาจากความสามารถด้านสติปัญญาโดยตรง เพราะภาษาเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นพัฒนาการด้านสมองของเด็ก ภาษาเกิดที่สมองซึ่งเกี่ยวกับการเรียนรู้ การกำหนดรู้และการจดจำ มีลักษณะต่าง ๆ เป็นเครื่องกำหนด เพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่าเด็กเริ่มรับรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่างๆ จากการกระทำของพ่อแม่และผู้ใกล้ชิด การที่เด็กสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามหรือตอบสนองได้ แสดงถึงความสามารถด้านสติปัญญา (พิมพ์พรรณ ศรีสวัสดิ์, 2535 : 18)

4. แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

เด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี เป็นระยะที่มีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็ว รู้จักคำมากขึ้น สามารถเลือกใช้คำที่มีความเหมาะสม รู้จักฟัง เข้าใจและทำตามคำสั่งได้ สามารถร้องเพลงสั้น ๆ ได้ ชอบเล่าเรื่อง ชอบฟังนิทาน ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กก็คือให้เด็กทุกคนมีโอกาสนในการฝึกพูด ตามความสนใจของเด็ก โดยผู้ใหญ่ควรเข้าใจธรรมชาติของ เด็กเป็นผู้ฟังที่ดี และให้กำลังใจ เด็กจะมีความสามารถในการพูดมากยิ่งขึ้น

ชุดิมา สัจจานนท์ และราศรี ทองสวัสดิ์ ได้ให้แนวทางในการส่งเสริมภาษาแก่เด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ให้เด็กรู้คำศัพท์มาก ๆ โดยการอ่านให้ฟัง พูดคุยกับเด็กเสมอ เปิดโอกาสให้เด็กพบปะกับผู้คนและไปเที่ยวที่ต่าง ๆ ดูรายการโทรทัศน์ สนใจฟังและตอบคำถามของเด็ก
2. ถ้าเด็กอยากเรียนอ่านก็ให้อ่านได้ และเมื่อเด็กเบื่อก็ควรยินยอมให้หยุดอ่าน
3. ไม่มีเกณฑ์อายุที่กำหนดว่าจะสอนอ่านให้กับเด็กเมื่อไร เพียงแต่ถ้าเด็กมีความอยากอ่านก็อ่านได้ แต่ควรเป็นการอ่านภาพก่อนจึงเริ่มมีตัวอักษรเพิ่มขึ้นได้เรื่อย ๆ

ตามลำดับ

4. เด็กจะชอบอ่านนิทานเรื่องเดิมซ้ำ ๆ อยู่เช่นนั้น ซึ่งเป็นเรื่องปกติ จึงไม่ควรบังคับเมื่อเด็กเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจของเด็ก (ชุตินา สัจจานนท์, 2514 : 51 - 56 ; ราศี ทองสวัสดิ์, ม.ป.ป. : 7 - 10)

นอกจากนี้ ราศี ทองสวัสดิ์ ยังกล่าวถึงสิ่งที่จะนำมาฝึกภาษาแก่เด็กปฐมวัยได้แก่พื้นฐานทางภาษา 6 ด้านดังนี้ การฝึกความสนใจในการอ่าน ฝึกความจำ การฝึกให้ตอบความหมายของคำ ตลอดจนการฝึกพูดประโยคต่าง ๆ การฝึกการรับรู้โดยการเห็น การฝึกกล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง และการฝึกประสาทสัมผัส (ราศี ทองสวัสดิ์, ม.ป.ป. : 10 - 17)

ในการใช้สื่อเพื่อกระตุ้นความพร้อมทางภาษาของเด็กนั้น ขั้นตอนควรสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก ทำให้การเรียนรู้ของเด็กมีอุปสรรคน้อยที่สุด โดยการหาสื่อต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น (นงเยาว์ แข่งพิณเข และคนอื่น ๆ, 2522 : 98 - 99)

การเล่นต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กปฐมวัยมีดังนี้ การเล่นนี้คือการเล่นตอบคำถาม การเล่นปริศนาคำทาย การเล่นร้องเพลงและทำท่าทางประกอบ และการเล่นตามเรื่องนิทาน นอกจากนี้ยังให้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กดังนี้

1. ภาษาของเด็กปฐมวัยแสดงให้เห็นถึงความคิด ความสนใจและความสัมพันธ์ของเด็กที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถช่วยพัฒนาภาษาของเด็ก โดยการจัดหาสื่อเพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

2. การจัดประสบการณ์ด้านการฟังควรใช้สื่อที่มีเสียง ได้แก่ การเล่านิทาน คำคล้องจอง เพลงกล่อมเด็ก การเล่นตามคำสั่งเป็นสื่อเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจดีขึ้น

3. สื่อที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ด้านการพูด ควรเป็นสื่อที่เด็กเคยเห็นมาก่อน โดยนำมาจัดในรูปการสนทนา การเล่าเรื่อง การเล่านิทาน และการเล่นละคร

4. สื่อที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ด้านการอ่านควรเป็นภาพ หนังสือภาพ ตัวอักษรที่ทำด้วยกระดาษแข็ง พลาสติก หรือไม้

5. สื่อที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ด้านการเขียน ควรเป็นเส้น จุด ตัวอักษร ดิน หรือแป้งสำหรับปั้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525 : 83 - 101) ;

ดังนั้นในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย จึงควรให้โอกาสเด็กได้ฝึกภาษา โดยผ่านการเล่น จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อประกอบ ตลอดจนให้กำลังใจ ให้ความมั่นใจ เพื่อให้เด็กมีความเชื่อมั่น ซึ่งเป็นแรงเสริมให้การฝึกทักษะทางภาษาดียิ่งขึ้นได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยต่างประเทศ

โกเมซ (Gomez. 1984 : 2467-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนกับการทดลองใช้ความรู้ของเด็กที่ได้จากรูปภาพและหนังสือ" ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาทางภาษาขึ้นอยู่กับความรู้ที่เด็กได้รับจากบ้านและสิ่งแวดล้อมภายในบ้านเป็นองค์ประกอบสำคัญ พ่อแม่ต้องเรียนรู้กลวิธีต่าง ๆ ในการส่งเสริม เช่น การอ่านหนังสือให้ลูกฟังต้องมีเสียงดังฟังชัด และมีการศึกษาสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก ถ้าทำได้เช่นนี้แล้วเด็กจะมีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความมั่นใจในตนเอง และเป็นผู้นำได้ ดังนั้นการวิจัยเรื่องนี้ได้มีข้อเสนอแนะว่า การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในบ้านย่อมเป็นกระบวนการที่ดีที่สุดในการพัฒนาภาษาของเด็กให้ได้ดีที่สุด

ฟัลโก (Falco. 1986 : 4672-B) ได้ทำการศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และเด็ก พฤติกรรมทางการกระทำ และภาษาในระดับปฐมวัย เรื่อง "การกำหนด ภาษาสังคมที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านภาษาและการค่อยโอกาสในการพัฒนาทางภาษา" ผลการวิจัยพบว่า

1. สิ่งแวดล้อมหรือภาษาต่าง ๆ ในสังคมนรอบตัวเด็ก มีผลต่อการพัฒนาด้านภาษาของเด็ก เด็กที่มีสภาพแวดล้อมในครอบครัวดี จะมีพัฒนาการทางภาษาดีตามไปด้วย
2. เมื่อพ่อแม่ได้รับการฝึกการสร้างพฤติกรรมด้านการกระทำหรือการแสดงออกของลูก โดยให้พ่อแม่ไปร่วมอ่านหนังสือที่มีรูปภาพกับลูกและปฏิบัติตามที่ผู้วิจัยแนะนำ ตามรูปแบบของการสร้างพฤติกรรมของลูกจะพบว่า บุคลิกภาพของลูกมีการเปลี่ยนแปลง เด็กมีลักษณะช่างซัก ช่างถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการเพิ่มขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

กานต์ รัตนพันธ์ (2532 : 67) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ผู้ปกครองใช้จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทางกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ผู้ปกครองไม่ได้ใช้จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทางพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองได้ใช้จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทางมีความสามารถทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่ได้ใช้จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทาง

วรี เกียสกุล (2530 : 53) ได้ศึกษาความแตกต่างด้านการฟังของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกมและแบบฝึก พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนสูงขึ้น และเด็กที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกมมีคะแนนสูงกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึก แสดงว่าการใช้เกมฝึกทักษะการฟังทำให้เด็กมีความสามารถทางการฟังสูงกว่าการใช้แบบฝึก

จากงานวิจัยต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง สามารถส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีโดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก การใช้เสียงพูด การแนะนำสิ่งต่าง ๆ เหตุการณ์การกระทำหรือการให้ดูภาพ การพูดคุย และรับฟังความคิดเห็นของเด็ก การให้เด็กมีโอกาสได้ใช้ภาษามากเพียงใดย่อมเป็นผลดีต่อการใช้ภาษามากขึ้นเพียงนั้น พบว่ายังไม่มีทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นเพลงกล่อมเด็ก และคำคล้องจอง มาส่งเสริมด้านภาษาแก่เด็กปฐมวัย จึงน่าจะมีการศึกษาค้นคว้าด้านนี้เพิ่มขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

1. ความหมายและความสำคัญของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง (Parent Education)

การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา เป็นการทำความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดู เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการร่วมมือกันพัฒนาเด็กโดยใช้สื่อต่าง ๆ และสื่อมวลชนโดยมีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษากับผู้ปกครองที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กโดยอาศัยพื้นฐานความรู้และทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก (Child Psychology)

2. เพื่อให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ แก่เด็กอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับทางโรงเรียน (ฉันทนา ภาคบงกช. 2531 : 1)

นิภา ทองไทย ได้ให้ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองว่า หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำรงชีวิตที่ดีของบุคคล และพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามความต้องการของสังคม (นิภา ทองไทย, 2525 : 3)

กล่าวโดยสรุป การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการใช้วิธีการตลอดจนสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งรู้บทบาทหน้าที่และเห็นความสำคัญของตนเองในการพัฒนาเด็กโดยให้ความร่วมมือในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับทางโรงเรียน

2. ความสำคัญของผู้ปกครองต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวโน้มในการให้การศึกษาในปัจจุบัน การเรียนรู้ใช้เป็นหน้าที่หรือบทบาทของโรงเรียน ครู อาจารย์ แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยธรรมชาติ และทางจิตวิทยาอันแท้จริงแล้ว บิดามารดา ตลอดจนผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญยิ่ง ในการให้ความรู้แก่เด็ก โดยเฉพาะวัยต้นของชีวิต (พรณิพา สันติพงษ์. 2536 : 10)

เด็กปฐมวัยที่มีความริเริ่ม อยากรู้ อยากรู เห็น เป็นวัยที่เด็กเริ่มสังเกตพร้อมกับสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมทั้งเริ่มเลียนแบบการกระทำของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ในช่วงนี้ พ่อแม่ผู้ใกล้ชิด จึงควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก และเด็กในวัยนี้เป็นช่วงอายุที่เหมาะสมในการปลูกฝังบุคลิกภาพ อุบิสัยใจคอ และพื้นฐานสุขภาพจิตเป็นอย่างดี เพราะเมื่อพ้นจากอายุ 6 ขวบแล้ว เด็กจะเริ่มรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มเติมจากโลกภายนอก อันอาจจะมีส่วนขัดเกลา หรือเปลี่ยนแปลงความประพฤติหรือนิสัยของเด็กได้เป็นบางส่วน แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทั้งหมด (สุรพงศ์ อาพันธ์วงศ์. 2528 : 8)

พรอยด์ (พัชรีย์ สอนแก้ว. 2532 : 57 ; อ้างอิงมาจาก Freud. 1949) กล่าวว่า บุคลิกภาพของคนเราจะเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในช่วงแรกของชีวิต ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการกระทำเป็นตัวอย่างแก่เด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะเด็กจะเลียนแบบบิดามารดาและผู้ใกล้ชิดตน

มัสเซน และคองเกอร์ กล่าวว่า การให้ความรัก ความอบอุ่นในระยะต้นของชีวิตเป็นพื้นฐานสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู วิธีการอบรมเลี้ยงดูตลอดจนพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กโดยตรงทั้งสิ้น การเรียนรู้ครั้งแรกของเด็กเกิดที่บ้านจากการที่เด็กได้มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ที่เป็นแม่ ความสัมพันธ์และพฤติกรรมดังกล่าว จะมีผลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกลึกซึ้งทางจิตใจของทารกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Mussen and Conger. 1965 : 193)

เฮอร์ลอค (Hurlock. 1965 : 434) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครอบครัวที่มีต่อเด็กไว้ดังนี้

1. เด็กจะเรียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงเป็นแบบอย่างในครอบครัว
2. ครอบครัวเป็นต้นกำเนิดในการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีพฤติกรรมการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเองซึ่งมาจากการให้รางวัลและการลงโทษ
3. การให้แบบแผนการลงโทษมีผลต่อเด็กอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้น
4. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่สำคัญที่สุดในการเป็นแบบอย่างให้เด็กได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง

การสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็กจะต้องเริ่มตั้งแต่เล็กและผู้ที่ส่งเสริมสร้างให้กับเด็กได้มากที่สุดคือ พ่อ แม่ (ส. จานงจิต. 2528 : 12) พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างแก่เด็กทุกวินาทีเพราะการกระทำทุกอย่างของพ่อแม่และสภาพแวดล้อม สามารถส่งผลทางด้านจิตใจของเด็กได้ทั้งทางบวกและทางลบ (สุนิตย์ เป้นนาบอน. 2527 : 28 - 32)

รีด กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็กมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กและมีผลต่อความบกพร่องทางอารมณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม การแสดงออกทางความรู้สึกของผู้ปกครองให้เด็กเห็น และผลของการแสดงออกเหล่านี้ จะสะท้อนออกมาให้ปรากฏในพฤติกรรมของเด็ก (Read. 1957 : 272)

บ้านและโรงเรียนมีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาแก่เด็ก โรงเรียนจะไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าปราศจากความเข้าใจ การสนับสนุนและการช่วยเหลือจากทางบ้านในการพัฒนาเด็กนั้น ผู้ปกครองและครูต้องพยายามร่วมกัน ที่จะรู้จักเด็กทุกด้านทั้งที่บ้านและโรงเรียน เพื่อจะจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในระยะเริ่มต้น จะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคต ชาร์นัท และคนอื่น ๆ (Sarah and others. 1971 : 373) เวอร์นา (Verna. 1972 : 322) กล่าวว่า ความคุ้นเคยกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง จะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายเรียนรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย และค่านิยมทางการศึกษา ซึ่งกันและกัน อันจะช่วยลดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นสาเหตุให้เด็กเกิดความสับสนในจิตใจอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กนั้น คือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง การส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านจะเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องมากขึ้น ถ้าผู้ปกครองได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก นอกจากนี้การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองยังช่วยสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือ ในการส่งเสริมเด็กให้พัฒนาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เด็กไม่ต้องประสบปัญหาความขัดแย้งระหว่างบ้านและโรงเรียน ทำให้เด็กมีความสุข มีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งที่บ้านและโรงเรียนดังคำกล่าวที่ว่า "ควรพัฒนาผู้ปกครองควบคู่ไปกับการพัฒนาเด็ก"

3. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มีผู้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กไว้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่อันมีผลต่อแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ว่าพ่อแม่ควรเอาใจใส่ในผลงานของลูก ปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผล สนใจในกิจกรรมต่าง ๆ แนะนำให้มีความตั้งใจและอดทน เมื่อลูกประสบความสำเร็จ ควรแสดงความยินดีอย่างชัดเจนและกอดรัดเป็นการให้รางวัลเมื่อทำความดีตลอดจนมีบทบาทในการทำตัวเป็นเพื่อนที่ดี และคอยแนะนำส่งเสริมให้มีการพัฒนาการทุก ๆ ด้านอย่างสมบูรณ์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2527 : 30 - 36)

นิภา ทองไทย ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ และผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็กให้เป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคมได้ ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักพุทธศาสนา ระเบียบปฏิบัติของชาวพุทธได้กำหนดให้พ่อแม่เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความประพฤติและไม่ก่อปัญหาสังคม

2. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1564 บัญญัติไว้ว่า พ่อแม่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามควรแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 20 ปี

3. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักสังคมวิทยา ได้แก่ การดูแลฝึกหัดลูกของตนจนกว่าลูกจะสามารถพึ่งตนเองได้ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและบทบาทที่จะต้องให้การศึกษาตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านแก่เด็ก (นิภา ทองไทย, 2525 : 26 - 28)

จินตนา หมู่ผึ้ง กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ที่ควรปฏิบัติต่อเด็กดังนี้

1. พยายามสอนให้ช่วยตนเองและผู้อื่น ตลอดจนทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อ

ส่วนรวม

2. พยายามทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว
3. ฝึกให้ทำตามกฎเกณฑ์ง่าย ๆ ของครอบครัว และการฝึกปฏิบัติควรทำอย่าง

อบอุ่น

4. สังเกตความเปลี่ยนแปลงของเด็กและให้ความช่วยเหลือเมื่อต้องการ
5. ควรใช้เวลาในการพูดคุยอย่างสนุกสนานกับเด็ก ซึ่งเป็นเวลาที่มีคุณค่า

สำหรับเด็กอย่างยิ่ง (จินตนา หมู่ผึ้ง. 2522 : 25 - 29)

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในการพัฒนาเด็กนั้นได้แก่ การตอบสนองความต้องการขั้นมูลฐานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาการอบรมสั่งสอนให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ธรรมชาติและจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

การศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ปกครองช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ได้เหมาะสมและบรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น

ออเออร์บัค (Auerbach) ได้กล่าวถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ปกครองไว้ดังนี้

1. ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้ได้
2. ผู้ปกครองต้องการที่จะเรียนรู้
3. ผู้ปกครองเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสิ่งที่เขาสนใจ
4. การเรียนรู้จะมีความหมายมากที่สุดถ้าเนื้อหาสาระที่เรียนรู้นั้นเห็น

ประสบการณ์ใกล้ตัวของผู้ปกครอง

5. ผู้ปกครองจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้ามีอิสระที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์

ด้วยตัวของเขาเอง

6. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการให้ประสบการณ์ทางอารมณ์มากกว่า

กับการให้ประสบการณ์ทางสติปัญญา

7. ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้

8. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการให้พื้นฐานของประสบการณ์ใหม่แก่ผู้ปกครอง (Auerbach. 1968 : 35 - 36)

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีความแตกต่างกับการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งมีหลัก จิตวิทยา ดังนี้

1. การเข้าใจตนเอง ผู้ใหญ่มีความรู้สึกว่าตนเองมิใช่เด็ก ผู้ใหญ่ต้องการฐานะใหม่ในสายตาของตนเองและผู้อื่นว่าตนเป็นผู้รู้จักเหตุผล และสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง นำตนเองได้ ดังนั้นผู้ใหญ่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนด้วยความยกย่องนับถือและมีความเป็นอิสระ
2. ประสบการณ์ ผู้ใหญ่มีประสบการณ์หลายด้าน ที่สะสมมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ ผู้ใหญ่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้ จึงเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่มีประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จึงทำให้ประสบการณ์ใหม่มีความหมายมากขึ้น นอกจากนั้นผู้ใหญ่อะเอียดพร้อมทางการเรียนซึ่งจะทำให้เรียนได้ดีที่สุด ถ้าได้เรียนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์และมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ฉะนั้นสิ่งที่จะสอนจะต้องให้เกิดประโยชน์ และตรงกับความต้องการจึงจะทำให้ผู้ใหญ่พร้อมและเต็มใจที่จะเรียนรู้ (รัชนี รัตนา. 2533 : 33)

5. แนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

ในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีผู้เสนอแนวทางในการดำเนินการดังนี้
ฉันทนา ภาคบกข (2531 : 6 - 8) ได้เสนอแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองดังนี้

1. สำรวจความสนใจ ความต้องการรวมทั้งปัญหาต่างๆ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยการสัมภาษณ์หรือใช้แบบสอบถาม
2. จัดบริการต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ปกครอง ได้แก่
 - 2.1 จัดรายการส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองตามความสนใจ โดยการเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย สาธิต หรือจัดป้ายนิเทศ และนิทรรศการ เป็นต้น
 - 2.2 จัดห้องสมุดและศูนย์ของเล่นสำหรับเด็ก เพื่อบริการให้ยืมหนังสือหรือของเล่นไปใช้กับลูกที่บ้าน
 - 2.3 จัดศูนย์แนะแนว ผู้ปกครองเพื่อให้คำแนะนำต่าง ๆ

2.4 จัดตั้งชมรมหรือสมาคมผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แก่เด็ก ร่วมหาทุนและเผยแพร่ความรู้

เชียร์ศรี วิวิธสิริ (2527 : 115 - 120) ได้กล่าวว่า การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีแนวทางต่าง ๆ ซึ่งได้จัดประเภทของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองดังนี้

1. การถ่ายทอดความรู้เป็นรายบุคคล ได้แก่ การเยี่ยมบ้าน การสอนและการโต้ตอบจดหมาย การโทรศัพท์สอบถาม การสนทนาแลกเปลี่ยนทัศนะการศึกษาทางไกล การเรียนทางวิทยุ และไปรษณีย์ ศูนย์การเรียนชุมชน

2. การถ่ายทอดเป็นกลุ่ม ได้แก่ การสนทนาแลกเปลี่ยนทัศนะการประชุม หัวหน้าหรือผู้นำ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม การฝึกอบรม การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การเล่นเกม บทเพลง นิทาน สถานการณ์จำลอง การระดมพลังสมอง การศึกษากรณีตัวอย่าง การเปิดอภิปรายทั่วไป

3. การถ่ายทอดความรู้ให้มวลชน ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้โดยอาศัยสื่อมวลชน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภทดังนี้

3.1 สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

3.2 ภาพยนตร์ให้ความรู้ ความบันเทิง

3.3 วิทยุกระจายเสียง

3.4 วิทยุ โทรทัศน์

3.5 สื่อพื้นบ้าน

วิธีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนั้นมีอยู่หลายวิธีที่แตกต่างกัน เมื่อจะดำเนินการให้ความรู้ ควรมีขั้นตอนสำรวจความต้องการ และความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ ที่ชัดเจน แล้วเลือกวิธีหรือแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและสภาพของกลุ่มเป้าหมาย

การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองกับการสื่อสาร

เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้กระทำขึ้นเพื่อให้เกิดผลบางประการตามที่กำหนดไว้ การสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิด ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ไปสู่ผู้รับ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการทางสังคมที่จำเป็นของมนุษย์ หากสังคมมนุษย์ไม่มีการสื่อสาร พัฒนาในด้านต่าง ๆ จะมีขึ้นไม่ได้เลย (เชียร์ศรี วิวิธสิริ, 2527 : 117)

องค์ประกอบของการสื่อสาร

องค์ประกอบของการสื่อสารได้แก่ 2 องค์ประกอบดังนี้

1. แหล่งข่าวสาร (Source) คือองค์การหรือสถาบันสื่อสาร ได้แก่ สำนักพิมพ์ สถาบันวิทยุ สถานีโทรทัศน์
2. ข่าวสาร (Message) ได้แก่ เนื้อหา หรือความรู้ที่ถ่ายทอดออกไป
3. ผู้รับข่าวสาร (Receiver) คือ บุคคลที่อยู่ปลายทางของช่องทางข่าวสาร ได้แก่ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ ผู้อ่านนิตยสาร ผู้อ่านหนังสือ ผู้ชมภาพยนตร์ ผู้ชมภาพยนตร์โทรทัศน์ ผู้ฟังรายการวิทยุ เป็นต้น (จินทนา ภาคบางก. 2531 : 10)

ลักษณะของการสื่อสาร มี 2 ลักษณะที่สำคัญดังนี้

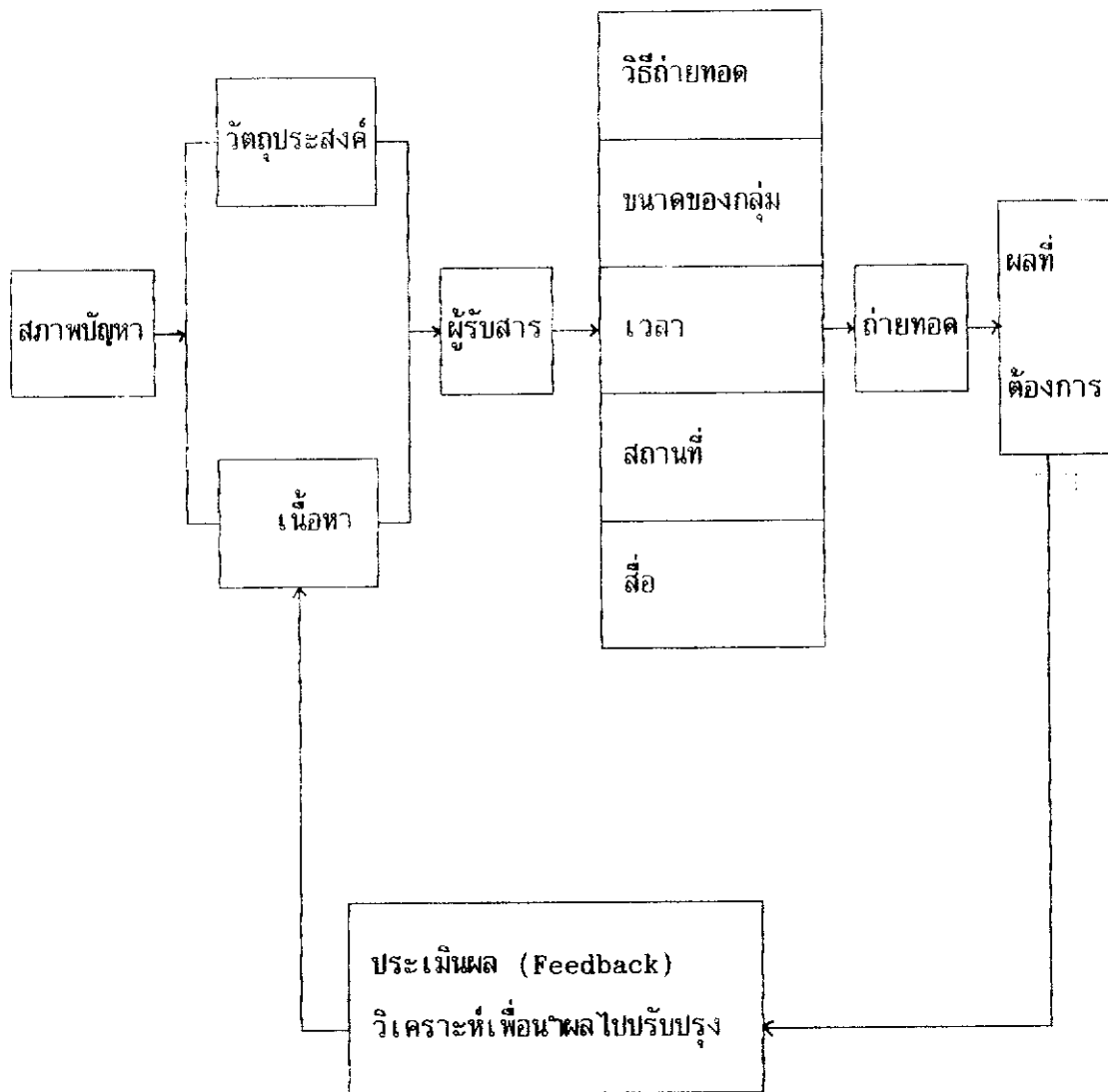
1. การสื่อสารทางเดียว (One - Way Communication) เป็นการสื่อสารที่ไม่มีผลซับซ้อน ผู้ส่งสารไม่มีโอกาสได้รับสารตอบ ได้แก่ การสื่อสารมวลชน (Mass Communication)
2. การสื่อสารสองทาง (Two - Way Communication) ผู้รับสารและผู้ส่งสารจะมีโอกาสแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกัน เกิดข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) ผู้ส่งสารจะทราบว่าผู้รับสารเข้าใจสารที่ส่งไปมากน้อยและถูกต้องเพียงใด ทำให้ทราบข้อมูลสำหรับการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการส่งสารครั้งใหม่ได้ การสื่อสารจึงมักได้ผลสมบูรณ์ การสื่อสารสองทางนี้จะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือในสถานการณ์ของการสื่อสารเป็นกลุ่ม หรือระหว่างบุคคลกับกลุ่ม การสื่อสารที่ได้ผลดีที่สุดคือ การสื่อสารสองทาง ผู้วิจัยจึงได้เลือกการสื่อสารสองทางเป็นรูปแบบการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบการใช้สื่อในการสื่อสาร

เนื่องจากสื่อมีมากมายหลายประเภท การนำสื่อประเภทใด มาใช้จึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกสื่อที่ใช้แล้วให้ผลคุ้มค่าที่สุด นั่นคือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สะดวกและประหยัด นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาจากภาพรวม ของการใช้สื่อสารตามหลักการที่เป็นระบบ (System Approach) ซึ่งต้องคำนึงถึงหลัก 2 ประการ ได้แก่

1. พิจารณาสื่อในลักษณะที่เป็นระบบ มิใช่มองเฉพาะสิ่งเท่านั้น
2. สื่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ต้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ ในระบบทั้งหมด

ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ระบบสื่อ (เขียรศรี วิวิศรี. 2527 : 183)

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นถึงสื่อที่จัดเป็นระบบ มีกระบวนการขั้นตอนต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มีขั้นตอนการดำเนินงานในระบบอย่างชัดเจน ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น เพลงกล่อมเด็ก และคำคล้องจอง

1. ความหมายของการเล่น

การเล่นเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน โดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้น และมักเป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำโดยไม่มีการบังคับ (Hurlock. 1956 : 321) การเล่นส่วนมากเป็นการเล่นแบบง่าย ๆ เล่นเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

(The Eneyclopaedia Britannica Vol. 4 : 243) นอกจากนี้ ฮัตต์และกิบบี้

(ศรีสมวงศ์ วรรณศิลป์. 2520 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Hutt and Gibby. n.d.)

ยังกล่าวอีกว่า เป็นกิจกรรมที่เกิดโดยอัตโนมัติ ไม่มีการวางแผน ไม่มีเป้าหมายหรือจุดประสงค์เฉพาะเจาะจงมากไปกว่าทำให้เกิดความสนุกสนาน เป็นกระบวนการของการพัฒนาทั้ง 4 ด้านของเด็ก คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (Rudolph. 1984 : 95)

กล่าวโดยสรุปว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่เกิดด้วยความสมัครใจและสนุกสนาน อาจเล่นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ อีกทั้งเป็นกระบวนการพัฒนาทุกด้าน

ความสำคัญของการเล่น

ความสำคัญของการเล่นนั้นมีผู้ศึกษาไว้ดังเช่น

เพียเจท์ (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2528 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) ได้กล่าวเอาไว้ว่า การเล่นจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางสติปัญญาจากการเล่น เด็กสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ เข้ามาในสมองได้ เพียเจท์ได้แบ่งการเล่นไว้ 3 ประการคือ

1. บทบาทของการเล่น คือ การระบายอารมณ์
2. การเล่นช่วยให้เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
3. การเล่นเป็นการเรียนรู้ทางสังคม

สำหรับเกชลดา มานะจุติ (2529 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นของเด็กว่า ช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการค้นคว้า สำรวจ ทดลองใช้กล้ามเนื้อประสาทสัมผัสทั้งห้า ตา มือ หู จมูก ปาก ให้ประสานกันจนก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ช่วยให้เด็กมีความคิด สร้างสรรค์และส่งเสริมเข้าว่ปัญญา จากการ เล่นเด็ก จะเกิดความคิดริเริ่มแปลก ๆ ใหม่ ๆ รู้จักใช้สติปัญญาประยุกต์ ปรับปรุงเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน จากการ เล่น
3. ช่วยให้เกิดทักษะทางสังคม อันเป็นพื้นฐานที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กมีความเป็น ผู้นำ ผู้ตาม รู้จักรอคอย รอบคอบ วางแผน เสียสละ ให้อภัย และปรับตัวเข้ากับผู้อื่น
4. ช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ ลดความตึงเครียด ความคับข้องใจ เป็นการ ช่วยปรับอารมณ์ของเด็กให้กลับสู่สภาวะปกติได้
5. ช่วยส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ขึ้น จากกิจกรรมการเล่นเด็ก จะได้เคลื่อนไหว แขน ขา และอวัยวะทุกส่วนในร่างกาย ทำให้สามารถทำงานประสานสัมพันธ์กัน ได้ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเล่นมีความสำคัญยิ่งในวัยเด็ก ธรรมชาติของเด็กทุกคน ชอบเล่นการเล่นนอกจากจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้แล้วยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการ ครบทั้ง 4 ด้าน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริมอย่างยิ่งในระดับปฐมวัย

2. พฤติกรรมการเล่นของเด็ก

ฮาร์ดเลย์ แฟรงค์ และโกลเดนสัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

2527 : 525 ; อ้างอิงมาจาก Hartley Frank and Goldenson. n.d.) ได้ศึกษา ค้นคว้ากิจกรรมการเล่นของเด็กได้สรุปพฤติกรรมการเล่นไว้ 8 ข้อดังนี้

1. เล่นเลียนแบบผู้ใหญ่
2. เล่นบทบาทชีวิต
3. สะท้อนความสำคัญและประสบการณ์
4. แสดงออกความต้องการภายใน
5. ผ่อนคลายความตึงเครียด
6. แสดงบทบาทตรงกันข้ามกับบทบาทที่ได้พบเห็น
7. สะท้อนการเจริญเติบโต
8. แก้ปัญหาและทดลองหาทางแก้ปัญหา

พาร์ตัน (มหาวิทยาลัยไพบูลย์ธรรมราช. 2527 : 625 ; อ้างอิงมาจาก Parton. n.d.) ได้แบ่งพฤติกรรมการเล่นของเด็กเป็น 6 พฤติกรรม ดังนี้

1. แสดงออกความไม่เป็นเจ้าของ
2. เล่นตามลำพัง ไม่สนใจใคร
3. เฝ้ามองผู้อื่นเล่นด้วยความสนุกสนาน
4. เล่นใกล้ ๆ กับเด็กอื่น
5. เล่นเป็นกลุ่ม
6. ให้ความร่วมมือในการเล่นกับเด็กอื่น

สมิธ (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2524 : 19 - 21 ; อ้างอิงมาจาก Smith. 1972) ได้แบ่งพฤติกรรมการเล่นออกเป็น 4 แบบดังนี้

1. การเล่นเลียนแบบ (Imitation) การเล่นเลียนแบบเป็นการสะท้อนให้ผู้อื่นเห็นและทราบการรับรู้สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของเด็ก การเล่นเลียนแบบช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว โดยรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส แต่ยังไม่เข้าใจหรือรู้ความหมาย การเล่นเลียนแบบนี้ เด็กมักจะเล่นเลียนแบบคนคุ้นเคยและเห็นว่าสำคัญ สถานการณ์ที่เด็กนำมาเล่นแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของเด็กแต่ละคน

2. การเล่นสำรวจ (Exploration) เป็นคุณสมบัติประจำตัวของเด็กระยะ 3 - 6 ปี และเป็นรากฐานของการเล่นแบบสำรวจ คือมีความสนใจสงสัยและกระตือรือร้นในสิ่งที่อยู่รอบตัวในการสำรวจนี้ เด็กจะใช้ประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ มากกว่าเพียงการสัมผัสจับต้อง หรือดูเฉย ๆ เด็กอาจจับ จู๋ โข ของเล่น กลิ้งไปมา ลองดม หรือฟังว่ามีเสียงมาจากส่วนไหน ของเครื่องเล่นและค้นหาที่มาของเสียง ด้วยการถอดออกมาดู การเล่นสำรวจนี้จะเป็นพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา ในสถานการณ์ที่เด็กไม่เคยเรียนรู้และมีประสบการณ์มาก่อน

3. การเล่นทดสอบ (Testing) เด็กจะอาศัยความรู้ใหม่ที่ได้จากการสำรวจ และความรู้จากประสบการณ์ที่คุ้นเคยเป็นพื้นฐาน สิ่งที่ได้สำรวจศึกษาค้นคว้าแล้วจะเป็นอุปกรณ์ที่เด็กนำมาเล่นเพื่อทดสอบดูว่า คุณสมบัติของเล่น และวิธีการเล่นที่วางไว้ จะเป็นไปตามที่เขาคิดหรือไม่อย่างไร และรู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อมีความสนใจและพยายามทำให้สำเร็จ คุณค่าของการเล่นทดสอบที่เห็นได้เด่นชัด คือ ส่งเสริมพัฒนาการด้านความรู้ คิดอย่างมีเหตุผล และผลได้จากการสรุปปรากฏการณ์ที่เกิดจากการทดสอบ และผู้เล่นมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และเป็นการช่วยตัวเองด้วย

4. การเล่นสร้าง (Construction) เป็นการเล่นที่ผู้เล่นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่าง ๆ โดยเด็กจะนำประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเข้ามารวมกัน การเล่นชนิดนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของเด็กในการรวบรวม อารมณ์ ความคิด และเหตุผลให้สัมพันธ์กันขึ้นใหม่ เพื่อก่อให้เกิดการจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ (Creative Imagination) และเพื่อให้เป้าหมายของการกระทำหรือการเล่นสร้างประสบความสำเร็จ

3. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเล่น

เพียเจต์ (ประภาพรพรณ สุวรรณสุข. 2525 : 127 - 128 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) ได้วิเคราะห์พัฒนาการของการเล่นของเด็กในช่วงปฐมวัยเป็น 3 ขั้น ดังนี้

3.1 ขั้นการเล่นโดยใช้ประสาทสัมผัส (Sensorimotor Play) การเล่นในขั้นนี้เด็กจะมีพฤติกรรมในลักษณะเป็นการสำรวจ จับต้อง วัตถุ เป็นการฝึกเล่นและพัฒนาการเล่นควบคู่กันไปกับพัฒนาการทางสติปัญญา เป็นการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ ขั้นนี้จะยุติลงเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ 2 ขวบ

3.2 ขั้นการเล่นสร้างสรรค์สร้าง (Constructive Play) การเล่นในขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กอายุ 1 1/2 - 2 ปี เป็นการเล่นที่ไม่มีขอบเขตจำกัด เด็กจะเล่นด้วยความพอใจ การเล่นในขั้นนี้จะพัฒนาไปสู่การเล่นที่ใช้สัญลักษณ์

3.3 ขั้นการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) เกิดขึ้นเมื่อเด็กอายุ 2 ขวบขึ้นไป สามารถพัฒนาได้เต็มที่เมื่ออายุ 3 - 4 ปี การเล่นนี้เกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเด็กสามารถจำและสมบัติสิ่งของเครื่องเล่นต่าง ๆ ที่ไม่มีอยู่ในที่นั้นได้ เช่น สมมติให้ผ้าพับม้วนไว้เป็นทารกกับสมมติว่าเป็นขนมมาป้อนตุ๊กตา เป็นต้น

ฟรอยด์ (Sigmund Freud) กล่าวถึงการเล่นว่า การเล่นเกิดจากความต้องการ ความพึงพอใจ เด็กจะตอบสนองความพึงพอใจด้วยการเล่น เช่น การที่เด็กเล่นเป็นมนุษย์อวกาศ นักแข่งรถ หรือแม่ เมื่อจะแสดงออกถึงต้องการ ที่ทำให้ตนเองมีความพอใจมากขึ้น

อีริกสัน (Erikson) ได้แบ่งขั้นตอนของพัฒนาการการเล่นของเด็กออกเป็น 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การเล่นเกี่ยวกับตนเอง เริ่มตั้งแต่แรกเกิดโดยศูนย์กลางการเล่นอยู่ที่ตัวเด็กเอง เด็กจะเล่นโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และส่งเสียงซ้ำ ๆ อยู่ตลอดเวลา ต่อมาจะมุ่งความสนใจในการเล่นออกไปที่คน หรือของสิ่งอื่นเพื่อการตอบสนอง การเล่นเกี่ยวกับตนเองนี้ เป็นการเริ่มต้นที่เรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ของโลกที่เด็กอยู่

ขั้นที่ 2 การเล่นในโลกเล็ก ๆ ของเด็ก เด็กจะเล่นของเล่นและวัตถุต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ช่วยให้ได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อมบางอย่างที่เด็กต้องเรียนรู้ ถ้าเด็กยังไม่สามารถเรียนรู้โลกเล็ก ๆ ของเด็กได้ก็จะทำให้เด็กกลับไปสู่การเล่นในช่วงแรก

ขั้นที่ 3 การเล่นในสังคม เป็นช่วงที่จะสุวัยเรียน เด็กเริ่มเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น รู้จักแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่น ความสำเร็จของการพัฒนาขั้นนี้ เป็นผลเนื่องมาจากความสำเร็จในการพัฒนาการสองขั้นแรก (ประภาพรพรณ สุวรรณสุข. 2525 : 124 - 127)

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การเล่นของเด็กนั้น มีการพัฒนาการไปตามขั้นตอน ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะของเด็ก การเล่นในแต่ละขั้นจะเกิดขึ้นเนื่องจากความพึงพอใจ จากการได้สัมผัสสำรวจ จับต้องสิ่งของและจากการสมมติสิ่งของรอบตัวเด็ก

4. การเล่นกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

กรณี ศุภรัตน์ (2535 : 16 - 26) กล่าวถึง การเล่นสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

ภาษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการเล่น การเล่นก็มีบทบาทที่สำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เด็กจะพบความหมายและความสัมพันธ์ของวัสดุต่าง ๆ ที่เล่นอยู่ ซึ่งกระบวนการนี้ภาษาจะเข้าไปเกี่ยวข้องและสติปัญญาของเด็กก็จะพัฒนาขึ้นด้วย

ในช่วงอายุ 3 - 3 1/2 ขวบ โครงสร้างของภาษาต่าง ๆ ได้นำมาใช้ในการเล่นภาษาที่ใช้ในการเหมือนกับภาษาที่ใช้พูดกับเพื่อน ๆ

ภาษาได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเล่นทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กเป็นผลมาจากการที่เด็กได้มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากกว่าการสอนของผู้ใหญ่

สำหรับเด็กที่มียุวัยเกินกว่า 3 ขวบครึ่ง สามารถใช้ภาษาในการเล่นได้ เหมือนกับการใช้ภาษาในสังคม

ในการที่จะช่วยพัฒนาด้านภาษาให้แก่เด็ก ผู้ใหญ่จะต้องรู้ถึงลักษณะของกิจกรรมตลอดจนรู้จักการใช้ภาษาของเด็ก คำพูดของผู้ใหญ่จะช่วยทำให้การเล่นดีขึ้น แต่ก็อาจจะมีผลในทางลบได้เช่นกัน ถ้าสิ่งที่ผู้ใหญ่ชักจูงให้เด็กเล่นนั้น ยังไม่อยู่ในความสนใจของเด็ก การพูดของผู้ใหญ่จะต้องดูเวลาที่เหมาะสม ถ้าพูดตลอดเวลาจะมีประโยชน์น้อยกว่าที่จะใช้คำถามหรือข้อคิดที่เหมาะสมกับสภาพการณ์

4.2 การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นพัฒนาการด้านหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการพัฒนาทางร่างกายเป็นพื้นฐานของทางด้านสติปัญญา การพัฒนาทางด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำกลับไปสู่การทำงานของระบบประสาทส่วนกลางเกิดเป็นโครงสร้างสติปัญญาในตัวเด็ก โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียน ชอบเดิน ชอบวิ่ง กระโดด ปีนป่าย กางแขนหมุนตัว การที่ผู้ใหญ่จัดให้เด็กได้เล่นเป็นการเสริมสร้างและพัฒนากล้ามเนื้อทุกส่วน เพราะในขณะที่เด็กมีการเคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกายจะทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรง มีการทำงานประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อต่าง ๆ จะทำให้เป็นคนคล่องแคล่วว่องไวสุขภาพร่างกายแข็งแรง

การส่งเสริมการพัฒนาทางร่างกายจะต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กตามวัย เช่น เด็กอายุ 3 ปี กล้ามเนื้อแข็งแรงขึ้น ชอบออกกำลังกาย สามารถบังคับการเคลื่อนไหวได้ดีมาก กระโดดหรือวิ่งได้ ชอบถีบจักรยานสามล้อ กระโดดสูง กระโดดขาเดียว และเล่นเกมต่าง ๆ ที่ต้องวิ่งปีนป่ายได้

4.3 การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์

การเล่นเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านจิตใจ อารมณ์ที่มั่นคงและสมบูรณ์ เพราะเมื่อเด็กเกิดความรู้สึก กลัว อิจฉาริษยา โมหะ คับข้องใจ เครียด และไม่สมปรารถนา อารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกระบายออกมาทางการเล่น เช่น ทบดินน้ำมัน เตะบอล ฉีกกระดาษ อารมณ์เหล่านี้เมื่อถูกระบายออกมา จะช่วยเด็กคลายอารมณ์นั้นได้ เด็กจะมีความพอใจ การเล่นจะส่งเสริมด้านจิตใจ และปรับอารมณ์ของเด็ก ช่วยให้เด็กรู้จักค้นคว้าปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังทำให้คลายความรู้สึก เจ็บใจ เศร้าโศก และขจัดความเครียดให้น้อยลง

เด็กวัย 1 - 3 ขวบ เริ่มเรียนรู้ว่า ตนเองก็มีความสามารถและความต้องการ ในระยะนี้เด็กจะใช้การเคลื่อนไหว เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ใช้กิริยาประกอบ

คำพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ การเล่นหรือมีบทบาทสำคัญมาก การเล่นเป็นเครื่องช่วยให้เด็กรู้จักตนเองได้ เด็กวัยนี้ชอบเล่นคนเดียวเพื่อเรียนรู้ตนเองให้ดีขึ้น บางครั้งเด็กจะเริ่มรู้สึกสับสนเพราะในขณะที่ต้องการที่จะฟังผู้อื่นจะมีความต้องการฟังตนเองด้วย

4.4 การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม

การเล่นสอนให้เด็กรู้จักเหตุผล รู้จักกัน รู้จักให้อภัยกัน รู้จักการอยู่ร่วมกัน ฝึกให้รู้จักความสามัคคี ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักเสียสละ ฝึกให้ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกให้รู้จักการรอและคอย ความอดทน มีความพอใจและยอมรับความจริง สามารถจัดหรือปรับตนเองให้เข้ากับสังคม ทำให้เกิดความเข้าใจรอบรู้ใจ ความเห็นใจคนอื่น ทำให้อยู่กับคนอื่นอย่างมีความสุข ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นของเด็กจะต้องมีการติดต่อเกี่ยวกับเด็กหรือบุคคลอื่น

พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถสังเกตได้จากการเล่นของเด็กได้ดังนี้

ระยะแรก (อายุ 2 - 3 ปี) เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางชอบอยู่กับเพื่อน แต่ต่างคนต่างเล่นกันตามลำพัง ไม่เล่นด้วยกัน ไม่แบ่งปันสิ่งของให้กัน

ระยะที่ 2 (อายุ 3 - 4 ปี) เด็กเข้าอยู่ในหมู่เพื่อนบ้างแยกคนเดียวบ้าง

ระยะที่ 3 (อายุ 5 - 6 ปี) เด็กจะเข้าสังคมได้ดีขึ้น ชอบอยู่กับเพื่อนเล่นด้วยกัน ช่วยเหลือกัน แต่ก็ยังมีการแบ่งการทะเลาะกันบ้าง

4.5 การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา

ปกติเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กโดยการสังเกต ค้นคว้า สืบรวจ ทดลอง เรียนแบบ และเด็กสามารถทำอะไรได้ถ้าเด็กพอใจและสนใจ การกระทำได้ดี หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการเจริญเติบโตของเด็กและการทำบ่อย ในทัศนะของเพียเจท์ (Piaget) นั้น การที่เด็กได้มีโอกาสสัมผัสจับต้องสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ดิน ทราย น้ำ หิน ฯลฯ จะทำให้เด็กมีทักษะในการช่วยพัฒนาประสาทสัมผัสรับรู้และการเคลื่อนไหว เกิดการรับรู้ และเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นความคิดของเด็ก อันเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้น การเล่นทราย เล่นน้ำ จึงเป็นการเล่นที่มีคุณค่าและประโยชน์สำหรับเด็ก

จากทฤษฎีการเล่นและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กพบว่า เด็กรู้จักกับการเล่น ตั้งแต่แรกเกิด โดยเล่นเกี่ยวกับตนเองและพัฒนาขึ้นจนเป็นการเล่นในสังคมที่กว้างขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้

5. แนวการจัดประสบการณ์การเล่นแก่เด็ก

ในการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมแก่เด็ก มีหลักการจัดดังนี้

5.1 การเล่นของเด็กเป็นไปตามลำดับขั้น บุคคลใกล้ชิด ได้แก่ บิดามารดา และครู ควรจัดของเล่นและการเล่นที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และควรปล่อยให้เด็กมีอิสระเต็มที่ ในขณะที่เล่น (มณีวรรณ พรหมน้อย. 2526 : 18)

5.2 ควรให้เวลาและโอกาสในการเล่นแก่เด็กมาก ๆ และควรจัดเวลาให้เด็กเล่นโดยเสรี (Free Play Time) (จินตนา หมูผึ้ง. 2525 : 6)

5.3 การจัดกิจกรรมการเล่นต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการของเด็ก และจัดให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็ก (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2523 : 6)

5.4 ควรคำนึงถึงช่วงความสนใจของเด็ก (Attention Span) ในการจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงพัฒนาการและจิตวิทยาของเด็ก เด็กอายุ 2 - 3 ปี มีช่วงความสนใจเพียง 7 - 8 นาที เท่านั้น เด็กอายุ 3 - 4 ปี มีระยะเวลาประมาณ 15 นาที เด็กอายุ 5 - 6 ปี มีระยะเวลาประมาณ 20 นาที การกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมอย่างเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้เด็กพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างดี ถ้าไม่กำหนดเวลาเด็กอาจจะเครียดและทำกิจกรรมจนเหนื่อย ทำให้หงุดหงิดและทำกิจกรรมไม่ได้ผล (นิรมล ชยุตสาหกิจ. 2524 : 93)

เท่าที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การเล่นของเด็กมีความสำคัญมาก ครูและผู้ปกครองควรให้ความสนใจต่อการเล่นของเด็กและแนะนำให้เด็กเล่นไปในทางที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ให้อิสระในการใช้ความคิดในการเล่นภายในเวลาที่เหมาะสม เพื่อจะช่วยให้เด็กได้แก้ปัญหา ช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการ การเรียนรู้ผ่านการสร้างเสริมพัฒนาการทางสังคม เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี นับว่าการเล่นของเด็กมีความสำคัญในการพัฒนาเด็กทุก ๆ ด้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น

งานวิจัยต่างประเทศ

รูบิน และไมโอนี่ (Rubin and Maioni. 1975 : 171 - 179) ได้ศึกษา
ขั้นพัฒนาการทางการเล่นของเด็กด้านความสามารถในการแยกการจัดหมู่ การจัดประเภทของ

สิ่งต่าง ๆ การยอมรับความคิดเห็นและทัศนะของผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางการเล่นของเด็ก มีความสัมพันธ์ทางบวก นั่นคือ การที่เด็กได้เล่นมาก ๆ จะทำให้ยอมรับความคิดเห็นและทัศนะของผู้อื่นได้ดี ตลอดจนมีความสามารถในการแยก การจัดหมู่ และจัดประเภทของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีด้วย ถ้าได้รับการเล่น

งานวิจัยในประเทศ

จันทนา ศีพิงตน (2535 : 78) ได้ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย และการเล่นทั่วไปที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถทางด้านสติปัญญาต่างกัน พบว่า เด็กปฐมวัยที่มีความสามารถทางด้านสติปัญญาสูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถทางด้านสติปัญญาสูง ปานกลาง ต่ำ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นทั่วไป

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า การเล่นเป็นสิ่งสำคัญเพราะการเล่นเป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และส่งผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย สังคม สติปัญญา และภาษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษา โดยผ่านการเล่นจะมีความสามารถในการสังเกตแตกต่างกับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือไม่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก

1. ความหมายของเพลงกล่อมเด็ก

ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2522 : 1) ให้ความหมายของเพลงกล่อมเด็กไว้ว่าเป็นเพลงร้องเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และนอนหลับไปด้วยความอบอุ่นใจ เนื้อเพลงมักแสดงความรัก ความห่วงใยของแม่ที่มีต่อลูก หรือเป็นนิยายเรื่องเล่าที่สนุกสนาน เพลงกล่อมเด็กเป็นวรรณคดีประเภทมุขปาฐะ (Oral Literature) ให้เด็กฟังเวลาอน มีผู้คิดค้นนำเอาทำนองเพลง ที่มีลีลาซ้ำ ๆ เพื่อความไพเราะ สร้างบรรยากาศให้สงบเพื่อให้เด็กหลับง่ายขึ้น (เสถียรศิริภัทร, 2517)

ไฮวส์ (Howle, 1989 : 18 - 22) ให้ความหมายของเพลงกล่อมเด็กว่าเป็นเพลงที่ทำให้เด็กได้พัฒนาและแสดงถึงความรักของพ่อแม่ ที่มีต่อลูก

2. ความสำคัญของเพลงกล่อมเด็ก

เสถียร ศิริภักดิ์ (กาญจนาคุณพันธ์) เคยกล่าวไว้ว่า "เพลงกล่อมเด็ก (Lullaby) นั้นมีอยู่ทุกชาติทุกภาษาทั่วโลก" กล่าวคือ เป็นของที่เป็นสากล ในยุโรป อเมริกา แม้ในชนชาติเก่าแก่ เช่น อินเดียแดง หรือประเทศในแถบเอเชีย เช่น พม่า มอญ เขมร ลาว ก็มีเพลงกล่อมเด็กเช่นกัน เพลงเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ และการดำรงชีวิตของชนชาตินั้น ๆ (เสถียร ศิริภักดิ์, 2517 : 1)

3. คุณค่าและประโยชน์ของเพลงกล่อมเด็ก

เสถียร ศิริภักดิ์ (2517 : 5) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของเพลงกล่อมเด็กไว้ดังนี้

1. ให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน นอนหลับง่าย ช่วยผ่อนคลายความเหนื่อยของผู้เลี้ยงเด็ก
2. เพลงกล่อมเด็กจัดได้ว่าเป็นวรรณกรรมส่วนหนึ่ง ทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม ความเชื่อ ค่านิยม ความเป็นอยู่ด้านต่าง ๆ ของคนสมัยก่อน เพลงกล่อมเด็กจึงเป็นคติชาวบ้าน ที่แสดงให้เห็นถึงอดีตและความเป็นมาอย่างชัดเจน ซึ่งพอจะแยกได้ดังนี้
 - 2.1 สะท้อนให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยง ซึ่งโดยมากก็คือ พ่อแม่ สืบเนื่องจากวิธีที่เรียกเด็กในคำกล่อมมักเรียกด้วยถ้อยคำที่แสดงถึงความรักทะนุถนอม เช่น เจ้าเนื้อละเอียด เจ้าเนื้ออุ่น เจ้าเนื้อเย็น เจ้าทองคำ เจ้าทองดี
 - 2.2 สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ เช่น คุณธรรมประจำใจ ความคิดเห็นศรัทธาความเชื่อถือ วัฒนธรรมประเพณี
 - 2.3 เพลงกล่อมเด็กให้ความรู้เรื่องศัพท์และภาษา การใช้โวหารง่าย ๆ การเปรียบเทียบ
 - 2.4 ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ธรรมชาติวิทยา วรรณคดี นิทาน ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์
 - 2.5 เป็นการปูพื้นฐานการศึกษาของเด็ก การขับกล่อมด้วยถ้อยคำง่าย ๆ มีสัมผัสคล้องจองกันช่วยให้เด็กสามารถจดจำได้ดีขึ้น

โฮนิง (Honig, 1985 : 14) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของเพลงกล่อมเด็กไว้ว่า

1. เพลงกล่อมเด็กเป็นทักษะที่สามารถใช้เป็นพฤติกรรมทางบวก ครูและพี่เลี้ยงเด็กจะร้องเพลงกล่อมเด็กเพื่อให้เด็กทุกวัยนอนหลับ
2. เพลงกล่อมเด็กเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้สึกเอื้ออาทรและความเข้าใจของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก
3. การร้องเพลงให้เด็กทารกฟังจะช่วยเพิ่มความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างผู้เลี้ยงดูกับเด็ก และสร้างเสริมความรู้สึกรักในการร้องเพลงให้แก่เด็ก
4. การร้องเพลงช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน
5. ช่วยลดปัญหาเด็กที่ต้องจากพ่อแม่ให้มีปัญหาน้อยลง
6. เพลงกล่อมเด็กจะช่วยให้เด็กฝึกด้านความทรงจำช่วยเพิ่มทักษะการเคลื่อนไหว
7. เพลงช่วยปลอบโยนและทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นใจในความรัก ความอบอุ่น และช่วยเพิ่มทักษะทางภาษาแก่เด็ก

4. ประเภทของเพลงกล่อมเด็ก

เพลงกล่อมเด็กมีเนื้อร้องหลายอย่าง โดยลักษณะเนื้อความอาจจำแนกเป็น

3 ประเภทคือ

1. เพลงกล่อม เป็นเพลงที่มีเนื้อความเชิงกล่อมให้เด็กเกิดความรู้สึกผ่อนคลายและหลับไปตามที่ต้องการ
 2. เพลงปลอบ เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องเป็นการปลอบมิให้เด็กอ้อนหรือร้องกวน
 3. เพลงขู่ เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องเป็นเชิงขู่ให้เด็กกลัวเพื่อจะได้หลับโดยเร็ว
- (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2526 : 114)

แอชเต และคนอื่น ๆ (Achte and others. 1990 : 193 - 204)

กล่าวถึงประเภทของเพลงกล่อมเด็กว่ามี 2 ประเภทคือ

1. เพลงกล่อมเด็กที่กล่าวถึงความตาย
2. เพลงกล่อมเด็กที่กล่าวขู่ทำร้ายให้เกิดอันตราย ถ้าไม่นอนหลับ

เสถียร ศิริภทร (2517 : 3) ได้แบ่งประเภทของเพลงกล่อมเด็กว่า

1. บทเพลงที่เกี่ยวกับสัตว์ เนื้อเพลงที่ร้องเกี่ยวกับสัตว์ โดยมากมักกล่าวถึงสัตว์ที่อยู่ใกล้ชีวิตที่กล่าวมีลักษณะเด่นอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่นำมาเกี่ยวข้องกับเด็กได้
2. บทเพลงเกี่ยวกับนิทานและวรรณคดีบทเพลงเหล่านี้เป็นบทร้องที่นำเรื่องราวมาจากรรรณคดี หรือนิทานมาแล้วเป็นเรื่องย่อ ๆ หรือเล่าเรื่องบางตอนเฉพาะตอนใดตอนหนึ่ง โดยมากมักมาจากเรื่องที่แพร่หลายเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

5. ลักษณะทั่วไปของเพลงกล่อมเด็ก

เพลงกล่อมเด็กในประเทศไทย มีชื่อเรียกกันต่างไปตามภูมิภาค เช่น ภาคเหนือเรียก "เพลงอ้อลูก" และมักมีคำนำหน้าเพลงว่า อ้อจายอ้อเสมอ ภาคใต้เรียกว่า "เพลงร้องเรือ" หรือ "เพลงซำนอง" ที่เรียกว่าร้องเรือก็เพราะว่า เบลผ้าที่ใช้ต่างเบลาให้เด็กนอนนั้นรูปร่างคล้ายเรือ ส่วนที่เรียกว่าซำนองนั้นเพราะ "ซา" แปลว่ากล่อมขวัญ หรือสวดดี เช่น ซาขวัญข้าว ก็คือรับขวัญแม่โพสพนั่นเอง (เสถียร ศิริภทร, 2517 : 3)

เพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงที่ร้องเพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินและให้นอนหลับ เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ ดังนั้นเนื้อหาของเพลงจึงเป็นไปอย่างง่าย ๆ พังเพี้ยน ๆ แต่ละบทไม่กำหนดความสั้นยาว หรือจำนวนคำในประโยค ถ้อยคำสัมผัสคล้องจองกันอย่างง่าย ๆ ไม่กำหนดลักษณะที่แน่นอนตายตัว เนื้อร้องจึงมีสั้นบ้างยาวบ้าง ตามแต่ผู้ร้องจะนึกเนื้อความใส่ในบทร้องได้ จึงทำให้การร้องแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน แต่ยังมีลักษณะเป็นร้อยกรองอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงปรากฏว่า เพลงกล่อมเด็กที่มีอยู่ในแต่ละภาคมีจำนวนมากมายหลายลักษณะ และบางภาคมีลักษณะและรูปแบบคล้ายกัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526 : 115)

สรุปได้จากที่กล่าวมาว่า เพลงกล่อมเด็กมีหลายประเภท เป็นเพลงกล่อมที่ทำให้เด็กเพลิดเพลิน นอนหลับง่าย เป็นการแสดงความรักของแม่ที่มีต่อลูก สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีในอดีตโดยเป็นถ้อยคำสัมผัสคล้องจองกัน สั้นบ้าง ยาวบ้าง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก

งานวิจัยในต่างประเทศ

คัมมิน (Commins. 1976 : n.d.) ได้รวบรวมเพลงกล่อมเด็กจากประเทศต่าง ๆ ของโลก เช่น จากยุโรป จากแอฟริกาเหนือ อเมริกา หมู่เกาะมหาสมุทรแปซิฟิก เอเชีย หรือแม้แต่เพลงกล่อมเด็กของไทยก็ได้รวบรวมไว้ด้วย โดยได้อธิบายประวัติความเป็นมาของเพลงแต่ละเพลง รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับเนื้อเพลงของแต่ละประเทศ พร้อมกับเขียนเป็นโน้ตเพลง โดยเขียนเนื้อเพลงเป็นภาษาอังกฤษและเป็นภาษาของเจ้าของเพลงด้วย

งานวิจัยในประเทศ

วินัย จันทรพรม (2531 : 79) ได้ศึกษาวิเคราะห์สำนวนโวหารและสัญลักษณ์ในเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ พบว่า สำนวนโวหารและสัญลักษณ์ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กภาคใต้มีหลายประเภทดังนี้ โวหารอุปมา อุปลักษณ์นามนัย บุคลาธิษฐาน อติพจน์ และอุทาหรณ์ สัญลักษณ์ต่าง ๆ จะใช้ตามฐานะ เพศ วัย และความประพฤติดังบุคคล โดยใช้พืช สัตว์ สิ่งของ เครื่องใช้ บุคคลและปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์ในการใช้คือ เมื่อนำสิ่งใดมาเป็นสัญลักษณ์แทนความหมายหนึ่ง ๆ แล้ว ก็จะนำสิ่งนั้นไปใช้ในเพลงบทอื่นอีก โดยคงความหมายเดิมไว้ ทำให้เห็นการใช้ศิลปะการประพันธ์ของบทเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ได้อย่างชัดเจน

จากงานวิจัยสรุปได้ว่า เพลงกล่อมเด็กจะมีอยู่ในประเทศต่าง ๆ ของโลก เช่น ยุโรป แอฟริกาเหนือ อเมริกา หมู่เกาะมหาสมุทรแปซิฟิก เอเชีย ต่างก็มีประวัติความเป็นมาและแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทโดยใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามฐานะ เพศ วัย และความประพฤติดังบุคคล

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับคำคล้องจอง

1. ความหมายของคำคล้องจอง

คำคล้องจอง หมายถึง คำประพันธ์ อาจเป็นโคลง กลอน ฯลฯ ซึ่งใช้ถ้อยคำง่ายๆ เหมาะกับวัยของเด็ก มีเนื้อหาสาระง่าย ๆ เด็กท่องแล้วเกิดความสนุกสนาน (สุนทนาธิษ. 2531 : 100)

ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2522 : 45) กล่าวว่า เป็นบทกลอนที่ผู้ใหญ่ล้อเลียน หรือปลอบเด็ก เป็นบทกลอนที่เด็ก ๆ ใช้ร้องเล่น หรือล้อเลียนกันเอง เนื้อหาของคำคล้องจอง ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องราวใกล้ตัวเด็ก หรือชีวิตความเป็นอยู่ เช่น สัตว์เลี้ยง ธรรมชาติ เช่น พระจันทร์ ฝน ลม เป็นต้น

จากความหมายของคำคล้องจองสรุปได้ว่า เป็นถ้อยคำง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก นอกจากได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินแล้วยังได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวใกล้ตัวเด็กและ เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติอีกด้วย

2. จุดมุ่งหมายและประเภทของคำคล้องจอง

สุนทนา พานิช (2531 : 100) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของคำคล้องจองไว้ว่า

2.1 จุดมุ่งหมายของคำคล้องจอง

1. เพื่อพัฒนาภาษา
2. เพื่อฝึกความจำ
3. เพื่อให้เข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น
4. เพื่อให้สนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เพื่อฝึกระเบียบวินัย

สุนทนา พานิช (2531 : 100) ได้กล่าวถึงประเภทคำคล้องจองและวิธีจัด กิจกรรมเอาไว้ว่า

2.2 ประเภทของคำคล้องจอง แยกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. คำคล้องจองที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับเรื่องที่สอนในแต่ละหน่วยการสอน
2. คำคล้องจองที่มีเนื้อหาไม่สัมพันธ์กัน แต่เป็นคำคล้องจองที่ต้องการให้ เด็กพูดเพื่อความสนุกสนาน และผ่อนคลายความตึงเครียด

3. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคำคล้องจอง

1. พูดคำคล้องจองให้เด็กฟัง พร้อมทั้งอธิบายความหมาย
2. ให้เด็กพูดตามที่ละวรรคจนจบบท จากนั้นให้พูดซ้ำอีก 2 - 3 ครั้ง แล้วพูด

พร้อมครู

3. ขณะที่พูดคำคล้องจองผู้สอนจะต้องมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมทั้งทำท่าประกอบไปด้วยให้เด็กดู
 4. ให้เด็กทำท่าประกอบตามผู้สอนตามบทคำคล้องจองแล้วจึงให้เด็กพูดคำคล้องจอง ขณะที่ทำท่าทางประกอบด้วยตนเอง
 5. ในการทำท่าทางผู้สอนควรทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่างก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เมื่อเด็กเข้าใจแล้วอาจให้เด็กคิดท่าทางประกอบเอง
 6. ผู้สอนควรมีสีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส จะช่วยให้เด็กมีความเพลิดเพลินในการพูดคำคล้องจองดีขึ้น
- สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำคำคล้องจองมาส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและด้านสติปัญญา รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์เพราะฉะนั้นการทำท่าประกอบคำคล้องจองจึงไม่ต้องทำตามผู้สอนเสมอไป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำคล้องจอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

เกลเลอร์ (Geller. 1985 : 102) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเล่นคำและการเรียนรู้ภาษาของเด็ก แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

1. การเล่นคำและการเรียนรู้ภาษาของเด็กก่อนวัยเรียน เด็กเรียนรู้ได้ด้วยความสัมพันธ์ในการเล่นและการออกเสียงพบว่า ด้วยวัย 3 ขวบ มีการพูดซ้ำและมีการใช้ภาษาที่เป็นจังหวะคล้องจองกัน
 2. การเล่นคำและการเรียนรู้ภาษาของเด็กอายุ 5 - 7 ปี เป็นลักษณะของบ้านปริศนาคำทาย บทกลอนสำหรับเด็ก คำคล้องจอง
 3. การจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเล่นคำของเด็กชั้นประถมศึกษาพบว่า ควรเล่นคำในลักษณะของการออกเสียง การตั้งคำถาม เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการใช้คำ
- พะอบ โปชะกฤษณะ และคนอื่น ๆ (2522 : 137) ได้ศึกษาบทกลอนสำหรับเด็กภาคกลางกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "บทเล่นเด็กเท่าที่รวบรวมไว้เป็นบทร้องที่มีถ้อยคำคล้องจองกัน มีจังหวะที่คล้ายคลึงกันที่จะทำให้เกิดทำนองง่าย ๆ และต้องร้องพร้อม ๆ กัน ทำให้เกิดความสนุกสนานครื้นเครงในขณะที่มาชุมนุมกันในเวลาว่าง นับเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งสะท้อน

สภาพสังคมของท้องถิ่นนั้นหรือที่ใกล้เคียงกัน" บทร้องสำหรับเด็กส่วนใหญ่จะเป็นบทร้องที่เป็นกลอนง่าย ๆ มีตั้งแต่เป็นบทสอนให้เด็กรู้จักหาคำคล้องจองกันง่าย ๆ จากที่เห็นอยู่รอบ ๆ ตัว จากงานวิจัยสรุปได้ว่าคำคล้องจองสำหรับเด็กเป็นบทร้องที่มีถ้อยคำคล้องจองกันเป็นบทกลอนง่าย ๆ จากสิ่งรอบ ๆ ตัว จากสภาพสังคมของท้องถิ่น ทำให้ได้รับความสนุกสนานและนับเป็นมรดกของชาติอีกด้วย

ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการเล่น เพลงกล่อมเด็ก และคำคล้องจองนับว่ามีคุณค่าต่อการพัฒนาภาษาแก่เด็กเป็นอย่างมาก ช่วยให้เด็กได้พัฒนาการเรียนรู้ ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะการนำสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้มาเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ให้ได้ทำกิจกรรมเหล่านี้ร่วมกันภายในครอบครัว อันจะเป็นการสร้างผูกพัน ใกล้ชิด ความอบอุ่น ให้มีขึ้นระหว่างกัน นอกจากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้มีสืบไปในภายภาคหน้าอีกด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาให้แก่เด็กปฐมวัยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และสามารถส่งเสริมโดยกิจกรรมทางภาษา ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิด ให้ความรัก ความเอาใจใส่ และการปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษาแก่ผู้ปกครองที่มีผลต่อความสามารถในการสังเกตของ เด็กปฐมวัยเพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาด้านสติปัญญาแก่เด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการสังเกตแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การดำเนินการทดลอง
6. วิธีดำเนินการทดลอง
7. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนอายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดสถาบันราชภัฏ กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนอายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สังกัดสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียนจำนวน 6 ห้องเรียน

2. จับสลากนักเรียนในข้อ 1 เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ชื่อ "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น"
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตภาคปฏิบัติที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตภาคปฏิบัติของ มาลี วรระทรัพย์

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อช่วยผู้ปกครองเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก พัฒนาการเด็ก การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา การส่งเสริมพัฒนาการในการสังเกต สำหรับเด็กปฐมวัย
2. วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ด้านจิตวิทยาเด็ก ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการศึกษาและการสอนเด็กปฐมวัย
3. กำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรมในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง
4. กำหนดลักษณะของชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง

(Two Way Communication)

5. สร้างชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองตามรูปแบบที่กำหนดไว้ จำนวน 40 ชุด แต่ละชุดมี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 5.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และการส่งเสริมความสามารถในการสังเกต
- 5.2 กิจกรรมทางภาษาระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ซึ่งประกอบด้วย การเล่น เพลงกล่อมเด็ก และคำคล้องจอง
- 5.3 บันทึกการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กโดยผู้ปกครอง ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับมายังครู

6. หาคุณภาพของชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยได้นำชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบโครงสร้างตามเนื้อหาภาษาและกิจกรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

- 6.1 รศ.ดร.นิภา แก้วศรีงาม มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 6.2 ผศ.ประจิดต์ อภินันท์รักษ์ ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มศว ประสานมิตร
- 6.3 อ.รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน

7. นำชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ปกครองใช้ในการทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ

1. ศึกษาทักษะกระบวนการด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยจากเอกสารต่าง ๆ และแบบทดสอบภาคปฏิบัติของ มาลี วรระทรัพย์ (2531 : 70 - 76)
2. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นสถานการณ์การสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ การฟัง การดู การดมกลิ่น การชิมรส และการสัมผัส ซึ่งมีจำนวนสถานการณ์ทั้งหมด 40 สถานการณ์
3. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกต ที่ผู้วิจัยปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณา
 - 3.1 ศ.ดร.พ่วงพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชาจิตวิทยาและแนว มศว ประสานมิตร
 - 3.2 ผศ.ประจิตต์ อภินันท์รักษ์ ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มศว ประสานมิตร
 - 3.3 อ.รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน
4. ปรับปรุงแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรสัดส่วน (อังคณา สายยศ. 2523 : 172 - 174) ได้แบบทดสอบไว้ใช้ในการวิจัย 20 ข้อ ค่าความยากง่ายระหว่าง .43 - .77 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 - .60
6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ในข้อ 5 โดยใช้สูตร KR-20 (Kuder - Richardson 20) (Guilford. 1981 : 427 - 429)
7. การตรวจให้คะแนน

ข้อที่ตอบถูกหรือทำถูกให้	1 คะแนน
ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบให้	0 คะแนน

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Posttest Only Design (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2528 : 87)

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ประชุมผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อชี้แจงถึงความสำคัญของเด็ก การช่วยพัฒนาเด็ก ความสำคัญของผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก การร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการด้านการสังเกต
2. ประชุมผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทดลองวิธีการใช้ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย
3. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน คือ วันจันทร์ - วันศุกร์
 - 3.1 กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษา โดยทำกิจกรรมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
 - 3.2 กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ตามแนวทางที่ผู้ปกครองได้รับความรู้จากการประชุมผู้ปกครอง
4. ดำเนินการทดลองโดยแจกชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ให้นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลอง นำไปให้ผู้ปกครองทุกวันจันทร์ - วันศุกร์
5. ผู้ปกครองศึกษาชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และทำกิจกรรมทางภาษา ร่วมกับนักเรียนแล้วบันทึกผลการทำกิจกรรมของนักเรียนในแบบบันทึกการทำกิจกรรมซึ่งอยู่ส่วนท้ายของชุด ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
6. ผู้ปกครองให้นักเรียนนำแบบบันทึกการทำกิจกรรมส่งคืนครูในวันต่อไป
7. ครูเก็บรวบรวมแบบบันทึกไว้ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อไป

8. ผู้วิจัยไปสังเกตการทดลองทุกวันใน 2 สัปดาห์แรก สัปดาห์ต่อไป สังเกตสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน
9. เมื่อครบกำหนดเวลาทำการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตที่เป็นภาคปฏิบัติ ไปทดสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่ม
10. ตรวจสอบผลการทดสอบของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของความสามารถในการสังเกตโดยใช้ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวน (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2530 : 40)
2. เปรียบเทียบความสามารถในการสังเกตระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้ค่าที (t-test for Independent Samples) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2530 : 177 - 180)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N แทน จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของข้อมูล

t แทน อัตราส่วนที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ปรากฏผลดังตาราง

ตาราง 1 ความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

ความสามารถ ในการสังเกต	กลุ่มทดลอง (N = 15)		กลุ่มควบคุม (N = 15)		t
	$\bar{X}$	S ²	$\bar{X}$	S ²	
การชิมรส	3.73	0.21	3.07	0.35	3.44**
การดมกลิ่น	3.13	0.98	2.07	0.92	2.99**
การได้ยินเสียง	3.53	0.70	2.80	0.60	2.50*
การสัมผัส	3.87	0.12	2.40	0.54	6.96**
การมองเห็น	3.93	0.07	3.27	0.64	3.08**
รวม	18.20	4.03	13.60	1.40	6.12**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 t.01

จากตาราง 1 แสดงว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการสังเกตโดยส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมเป็นรายด้านพบว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการสังเกตด้านการชิมรส ดมกลิ่น สัมผัส และมองเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการสังเกตด้านการได้ยินเสียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความแตกต่างดังกล่าวนี้พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษามีความสามารถในการสังเกตทั้งโดยส่วนรวมและรายด้านคือ การชิมรส ดมกลิ่น ฟังเสียง สัมผัส และมองเห็นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการสังเกตแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนอายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดสถาบันราชภัฏกรรมการฝึกหัดครู กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนอายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สังกัดสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตภาคปฏิบัติที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตภาคปฏิบัติของมาลี วรระทรัพย์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .74

3.2 ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองชื่อ "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น" ซึ่งผู้วิจัยสร้างโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการสังเกต ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย แล้วสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดจุดประสงค์ของการเขียนชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองแบบสื่อสารสองทางจำนวน 40 ชุด หลังจากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา จุดประสงค์ ภาษา และกิจกรรมเพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองจำนวน 20 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขด้านภาษาและนำไปใช้กับผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มทดลอง

4. วิธีดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารดังนี้

4.1.1 ประชุมผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อชี้แจงถึงความสำคัญของเด็ก การช่วยพัฒนาเด็ก ความสำคัญของผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก การร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการด้านการสังเกต

4.1.2 ประชุมผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทดลองวิธีการใช้ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย

4.2 ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์

4.2.1 กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษา โดยทำกิจกรรมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

4.2.2 กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวันตามแนวทางที่ผู้ปกครองได้รับความรู้จากการประชุมผู้ปกครอง

4.3 ค่าเงินการทดลองโดยแจกชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ให้นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลอง นำไปให้ผู้ปกครองทุกวันจันทร์ - วันศุกร์

4.4 ผู้ปกครองศึกษาชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และทำกิจกรรมทางภาษาร่วมกับนักเรียนแล้วบันทึกผลการทำกิจกรรมของนักเรียนในแบบบันทึกกิจกรรมซึ่งอยู่ส่วนท้ายของชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

4.5 ผู้ปกครองให้นักเรียนนำแบบบันทึกการทำกิจกรรมส่งคืนครูในวันต่อไป

4.6 ครูเก็บรวบรวมแบบบันทึกไว้ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อไป

4.7 ผู้วิจัยไปสังเกตการทดลองทุกวันใน 2 สัปดาห์แรก สัปดาห์ต่อไป สังเกต สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน

4.8 เมื่อครบกำหนดเวลาทำการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตที่เป็นภาคปฏิบัติ ไปทดสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

4.9 ตรวจสอบผลการทดสอบของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความสามารถในการสังเกตระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test ชนิด Independent Sample

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษามีความสามารถในการสังเกตแตกต่างกับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความแตกต่างดังกล่าวนี้พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษามีความสามารถในการสังเกตสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยปรากฏว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษากับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวันมีความสามารถในการสังเกตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีความสามารถในการสังเกตสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งผลที่ปรากฏนี้แสดงให้เห็นว่า ความรู้และกิจกรรมจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองช่วยให้ผู้ปกครองได้รับความรู้และมีความสามารถในการส่งเสริมความสามารถในการสังเกตได้ดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวันอย่างเด่นชัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเป็นการสร้างความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดูแก่ผู้ปกครองซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับทางโรงเรียนมากขึ้น (ฉันทนา ภาคบงกช. 2531 : 11) ดังที่อนันต์ รอดแจ่ม (2511 : 49 - 50) กล่าวไว้ว่า ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นถ้าได้รับความร่วมมือจากทั้งครูและพ่อแม่ ผู้ปกครองแล้วจะเกิดผลดีต่อเด็กมากที่สุด จะเห็นว่ากิจกรรมทางภาษาจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองช่วยให้เด็กมีโอกาสในการใช้ภาษามากขึ้น เพราะขณะที่เด็กทำกิจกรรมทางภาษาเด็กได้ใช้ภาษาทำให้เกิดความคล่องแคล่วดังที่ สุไร พงษ์ทองเจริญ กล่าวว่า เกมทางภาษาช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาซึ่งอาจเป็นสื่อความหมายด้วยภาษาและภาษาท่าทางนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการช่วยพัฒนาภาษาให้แก่เด็ก (สุไร พงษ์ทองเจริญ. 2524 : 48) ภาษายังเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ภาษาเป็นสื่อหรือเครื่องมือในการเรียนรู้ ซึ่งจะมาจากความสามารถทางสติปัญญาโดยตรง ดังที่เพียเจท์ (Piaget) เชื่อว่าเด็กเริ่มรับรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ จากการกระทำของพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิด การที่เด็กสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามหรือตอบสนองได้ แสดงถึงความสามารถด้านสติปัญญา (พิมพ์พรณ์ ศรีสวัสดิ์. 2535 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์ (2525 : 53) ที่กล่าวว่า เด็กจะใช้คำพูดเป็นเครื่องมือขยายประสบการณ์ เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แวดล้อมและแสดงออกในลักษณะการพูดการถาม เด็กมักจะพูดเรื่องใกล้ ๆ ตัว เกี่ยวกับบุคคลที่ใกล้ชิด กิจกรรมประจำวันและความสัมพันธ์ระหว่างตัวเด็กกับครอบครัว

ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บุคคลที่ใกล้ชิดกับว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาษาของเด็ก เนื่องจากพัฒนาการทางภาษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของพัฒนาการทางสติปัญญา (กรมวิชาการ. 2528 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Bernstein. 1961) การที่เด็กได้รับการส่งเสริมภาษาด้วย กิจกรรมทางภาษา ซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญาอย่างเต็มที่ เนื่องจากกิจกรรมทางภาษา กระตุ้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าคือ การมอง การฟัง การดม การชิม และการสัมผัส ควบคู่กับการฝึกฝนด้านภาษา

เด็กที่มีโอกาสได้สังเกตและสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ย่อมส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และรับรู้ สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กจะค่อย ๆ สะสมและเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต (มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์. 2524 : 9) นอกจากนี้การใช้คำถามคาบหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับในจังหวะ ที่เหมาะสม ช่วงก่อนหรือท้ายการเล่นจะช่วยให้เด็กพัฒนาด้านการคิดและเกิดความมั่นใจ ในตนเอง (ฉันทนา ภาคชงกช. 2531 : 13)

กิจกรรมทางภาษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กดังที่บรูเนอร์และ เซอร์วูดได้กล่าวไว้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กเล็ก ๆ กับผู้ปกครอง เช่น การสนทนาพูดคุยกัน การแนะนำสิ่งต่าง ๆ ล้วนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กทั้งสิ้น (Chancha Suvanathat and others. 1985 : 126 ; citing Bruner and Sherwood. 1981) ซึ่งสอดคล้องกับ เพียเจท์ (Piaget) ที่กล่าวว่า "เด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคล (ประสาธ อิศรปรีดา. 2523 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) นอกจากนี้เด็กจะได้พัฒนาด้านภาษาจากกิจกรรมทางภาษาจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง พบว่า มี ประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เด็กได้รับความสนุกสนาน รู้สึกอบอุ่นใจจาก การได้อยู่ใกล้ชิดผู้ปกครอง จากการสัมผัส การได้รับชมเชยและกำลังใจจากกิจกรรมทาง ภาษา กิจกรรมและคำถามจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และคำถามอเนกนัย ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กตอบคำถามอย่างอิสระ ลักษณะคำถามดังกล่าวกระตุ้น ให้เกิดความคิด การสังเกต ความคิดสร้างสรรค์ และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา เป็นอย่างดี

กิจกรรมทางภาษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยการเล่น การร้องเพลงกล่อมเด็ก และท่องคำคล้องจอง กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนาน ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้เข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และได้เล่นอย่างเหมาะสมกับวัยจะช่วยกระตุ้นสมอง

ทำให้รู้จักการปรับตัวและแก้ปัญหาเฉพาะทางกิจกรรม (ปรียา จันทรลธิเวช. 2522 : 14) กิจกรรมทางภาษาทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษากับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ การได้ฟังแบบอย่างการพูดที่ดี การใช้ภาษาที่สละสลวย (ทีศนา แยมณี และคนอื่น ๆ. 2535 : 49 - 51) เท่าที่กล่าวมาจะเห็นว่ากิจกรรมทางภาษาช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนาน ความพึงพอใจ ความอบอุ่นใจ ความรัก ความผูกพัน จากผู้ปกครองในขณะที่กิจกรรมร่วมกัน เหล่านี้ช่วยให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญาโดยเฉพาะด้านภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาษาและความสามารถในการสังเกตของเด็กที่ได้รับการส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษาสูงขึ้นอย่างเด่นชัดอาจเนื่องมาจาก กิจกรรมทางภาษาได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาเด็กด้วยข้อความสั้น ๆ ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจธรรมชาติและการพัฒนาเด็กด้านต่างๆ โดยการส่งเสริมให้เด็กรู้จักการสังเกตนอกจากนี้ยังส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการสื่อสารสองทางซึ่งผู้รับสารและผู้ส่งสารจะมีโอกาสแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกัน เกิดข้อมูลย้อนกลับทำให้ทราบข้อมูลสำหรับการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ (จันทนา ภาคบงกช. 2531 : 11) มีผลให้ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมเด็กในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ความสามารถทางภาษา ความเชื่อมั่นและความคิดสร้างสรรค์ และกล้ามเนื้อเล็ก (กานต์ รัตนพันธ์. 2532 : 67 - 69 ; นิตินันท์ วิจิตชลชัย. 2535 : 86 ; และรัชนี้ รัตนา. 2533 : 65) ดังนั้นการใช้จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทาง เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองจึงเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ แก่เด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพได้ .

ในการส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน โดยการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ด้วยการจัดประชุมในท้องเรื่องการส่งเสริมภาษา ซึ่งเสนอแนะกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่จะส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เช่น การสนทนา พูดคุย หรือเล่นร่วมกัน การจัดกิจกรรม อย่างอิสระในชีวิตประจำวัน อาจมีผลให้ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกับเด็กสม่ำเสมอน้อยกว่าผู้ปกครองซึ่งใช้ กิจกรรมทางภาษาชุด "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น" จึงมีผลให้เด็กในกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมน้อยกว่า ดังนั้นการส่งเสริมผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้ช่วยส่งเสริมภาษาแก่เด็กด้วยกิจกรรมทางภาษาจึงควรได้รับการสนับสนุนและเผยแพร่ต่อไป

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตดังนี้

1. ด้านตัวเด็ก จากรายงานของผู้ปกครองในแบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับ พบว่าการส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษา ช่วยให้ทราบถึงความรู้สึนึกคิดของเด็ก ผักผ่นการคิดด้วยคำถามและการแก้ปัญหาเรียนรู้วิธีปรับตัวให้เข้ากับสังคมทำให้เด็กกล้าถามกล้าตอบ มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความสามารถในการสังเกต ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการแก่เด็กปฐมวัย

2. ด้านผู้ปกครอง จากรายงานของผู้ปกครองในแบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากขึ้น เข้าใจหลักการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย เข้าใจถึงความสำคัญของการให้เวลาสำหรับเด็ก และเข้าใจเด็กมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่าเด็กมีความสนใจ เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างสอดคล้องกับทางโรงเรียนมากขึ้น

3. ด้านครู จากการตอบแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองพบว่า ครูของนักเรียนกลุ่มทดลองมีความเห็นว่า ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กทำให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครองให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กให้เวลากับเด็ก และมีความสัมพันธ์อันดีต่อครูเพิ่มขึ้น และมีความเห็นว่า เป็นวิธีการให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมกับทางโรงเรียนในการช่วยกันพัฒนาเด็กดังนั้นการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ด้วยการสื่อสารแบบสองทางจึงควรได้รับการส่งเสริมให้นำไปใช้ในระบบการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน

1.1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษา มีผลต่อความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนา

ด้านสติปัญญาของเด็ก นับว่าเป็นวิธีการหนึ่ง ที่สามารถนำไปใช้เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ในการนี้ที่พบว่าชุมชน หรือผู้ปกครองไม่มีโอกาสให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน อาจใช้สื่อโดยการส่งจดหมายแบบสื่อสารสองทางในการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีต่อกันอันเป็นพื้นฐานของการให้ความร่วมมือที่ดีต่อไป

1.3 อาจใช้แผนภูมิขนาดใหญ่หรือจัดป้ายนิเทศเพื่อให้แนวทางการจัดกิจกรรมแก่ผู้ปกครองแทนแผ่นพับ

1.4 อาจแจกชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองสัปดาห์ละ 5 กิจกรรมเพื่อให้แนวทางการเลือกกิจกรรมแก่ผู้ปกครองแทนการแจกชุดให้ความรู้ทุกวันจันทร์ - วันศุกร์

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมทางภาษา แก่ผู้ปกครองถ้ามีอาชีพ การศึกษา เศรษฐกิจ หรือสังคมที่ต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมทางภาษาที่มีผลต่อ ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง และ ความรับผิดชอบ

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการนำกิจกรรมเพลงกล่อมเด็ก คำคล้องจอง การเล่น อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อพัฒนาการด้านสังคมหรือด้านอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กานต์ รัตนพันธ์. การศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้จดหมายข่าว "ช่วยกันพัฒนาเด็ก" กับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่ได้ใช้. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- การฝึกหัดครู, กรม. คู่มือครูชุดการเรียนรู้การสอนวิธีสอนวิทยาศาสตร์กายภาพ หน่วยที่ 3 เรื่องทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2523.
- เกษลดา มานะจุติ. สื่อการเรียนรู้และเครื่องเล่นของเด็กก่อนเรียน. เชียงใหม่ : สหวิทยาลัยล้านนา วิทยาลัยครูเชียงใหม่, 2529.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2526.
- จรรยา สุวรรณทัต ดวงเดือน พันธุมวาทิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันติก. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1 : พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- จักรสิน พิเศษสาทร. ทฤษฎีและนักปรัชญาการศึกษาของชาวตะวันตก. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2521.
- จันทนา ศีพังตน. ผลการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย และการเล่นทั่วไปที่มีต่อทักษะ พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถทางด้านสติปัญญาต่างกัน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- จินตนา หมู่ผึ้ง. อนุปาลศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์, 2525.
- ฉวีวรรณ จึงเจริญ. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ชมรมไทยอิสราเอล โรงพิมพ์เจริญผล, 2525.
- จันทนา ภาคบงกช. "การเล่นสรรค์สร้าง," เอกสารประกอบคำสอนวิชา ปว 531 : กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

จันทนา ภาคบงกช. สอนให้เด็กคิด : การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม.

ม.ป.ท., 2528.

ชุติมา สัจจานนท์. "ปัญหานำรู้ของคุณพ่อ คุณแม่เกี่ยวกับการอ่านของลูก," แม่และเด็ก.

4(63) : 51 - 56 ; กุมภาพันธ์ 2514.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

_____. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

เชียรศรี วิวิธสิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้ใหม่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2527.

_____. สื่อสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

คาราวัลย์ เกษทอง. "การเรียนรู้อย่างเด็ก," วิทยจารย์. (2) : 18 ; มกราคม

2515.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "ความสำเร็จในชีวิตเริ่มในวัยก่อนเรียน," วารสารแนะแนว.

พฤษภาคม 2527.

ดวงเดือน ศาสตรภัทร. พัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2520.

ทรงพร สุทธิธรรม. การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทักษะของผู้อื่นของเด็ก

ปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง.

ปริชญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2534. อัดสำเนา.

ทศนา เขมมณี และคนอื่น ๆ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิต

ไทย. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2535.

นางเยาว์ แบ่งเพ็ญแข และคนอื่น ๆ. ความพร้อมในการเรียนอ่าน. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2522.

นิภา แก้วศรีงาม. "นโยบายในการอบรมผู้ปกครอง," เอกสารประกอบการบรรยาย.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.

นิภา ทองไทย. หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชน
เกษตรกรรมชนบท. ปริญญาโท กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัสสาเนา.

นิตยา คชภักดี. จิตเวชเด็กสำหรับกุมารแพทย์. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล
รามาธิบดี, 2530.

นิรมล ชยุตสาหกิจ. "ทฤษฎีการเล่นเพื่อพัฒนาสติปัญญา," ใน การละเล่นและเครื่องเล่นเพื่อ
พัฒนาเด็ก เอกสารวิชาการคณะทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องเล่นของเด็ก.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

นิตินันท์ วิชิตชลชัย. ผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง
และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัสสาเนา.

น้อมทิพย์ ศัตรศาสตร์. การศึกษาความสัมพันธ์ของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัสสาเนา.

ประเทือง คล้ายสุบรรณ. เพลงกล่อมเด็ก. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา,
2517.

_____. ร้อยกรองชาวบ้าน. สุทธิสารการพิมพ์, 2522.

ประสาธ อิศรปรีชา. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2523.

ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์. "สิ่งเร้าความตั้งใจในการรับรู้และการเรียนรู้ในเด็กก่อนวัยเรียน,"
จิตวิทยาคลินิก, 24(1) : 31 - 47 ; มิถุนายน 2526.

ปรียา จันทรสิทธิเวช. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการ
จำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยมีเกมและไม่มีเกม
ประกอบ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2522. อัสสาเนา.

พจน์ สะเพียรชัย. "การวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์," พัฒนาการวัดผล.

10 : 49 - 51 ; มกราคม 2517.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณยุศย์ และนิรมล ชยุตสาหกิจ. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

พรรณี ข. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

พัชรีย์ สวงแก้ว. เอกสารประกอบการสอนการให้การศึกษาแก่พ่อแม่. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ, 2532.

พัฒนพร สุทธิยานุช. การรู้จักออกเสียงคำภาษาไทยกลางของเด็กก่อนวัยเรียนที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

พรรณิกา สันติพงษ์. การสร้างชุดการสอนเพื่อช่วยผู้ปกครองเตรียมความพร้อมทางการอ่านแก่เด็กก่อนวัยเรียนที่ยังไม่พร้อมทางการอ่าน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

เพ็ญจันทร์ สุนทราจารย์. ความสามารถในการพูดของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

พิมพ์พรรณ ศรีสวัสดิ์. การศึกษาแนวการตอบคำถามของผู้ปกครองต่อการตอบคำถามของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535. อัดสำเนา.

ภรณ์ คุรุคณะ. การเล่นของเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

_____. "พัฒนาการของเด็กในวัย 3 - 6 ปี," เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ชมรมไทยอิสราเอล, 2523.

มณีวรรณ พรหมน้อย. "การเล่นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก," เครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีธรรมสาร, 2526.

มนิรัตน์ สุกโชติรัตน์. "เด็กกับการเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา," การละเล่นและเครื่องเล่น. หน้า 9 - 17. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

_____. "เด็กกับการเล่นเพื่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา," วารสารศูนย์บริรักษ์เพื่อการศึกษา. 8(3 - 4) : 19 - 26 ; กรกฎาคม - ธันวาคม 2527.

มหาวิทยาลัย, ทพวง. ชุดการเรียนรู้การสอนสำหรับครูวิทยาศาสตร์ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการการพัฒนาการสอนและผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์, 2525.

มาลี วัชรทรัพย์. การศึกษาความสามารถในการสังเกตและการจำแนกของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาด้วยวิธีต่างกัน. ปรินญานพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ผะอบ โปษะกฤษณะ และคนอื่น ๆ. การละเล่นของเด็กไทยภาคกลาง. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย กระทรวงศึกษาธิการ, 2522.

ยุพา วีระไวทยะ. เอกสารอ่านประกอบทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517.

เยาวพา เดชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.

_____. เอกสารประกอบการสอนวิชา กร.411 ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ราณี ทองสวัสดิ์. การพัฒนาชุดสื่อประสมสำหรับเตรียมเด็กระยะต้น ๆ ของการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา รายงานผลการศึกษาเสนอต่อ องค์การยูเนสโกและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, ม.ป.ป.

_____. "ควรมุ่งให้เด็กเรียนอ่านเขียนในชั้นอนุบาลหรือไม่ และผู้ใหญ่จะช่วยเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาให้แก่เด็กได้อย่างไร," เอกสารสำหรับให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงเรียนอนุบาลสามเสน, ม.ป.ป.

รัชนี้ รัตนา. ผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย. ปรินญานพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ละเมียด ลิมอักษร. "ผู้ปกครองกับผลสำเร็จในการเรียนของเด็ก," ประชาศึกษา.

(2) : 11 - 21 ; 11 มกราคม 2514.

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. เอกสารการสอนวิชาหลักสูตรและการสอนสำหรับเด็กเล็ก.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2523.

วรี เกียสกุล. การเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกทักษะ

โดยใช้เกมและแบบฝึก. ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

วิชาการ, กรม. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,

2528.

วินัย จันทรพรม. วิเคราะห์สำนวนโวหาร และสัญลักษณ์ในเพลงกล่อมเด็กภาคใต้.

ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2531. อัดสำเนา.

ศิริกาญจน์ โกสุม. "การเล่นของเด็กกับการเรียนการสอน," ประชาศึกษา. 30(4) :

20 - 21 ; พฤศจิกายน 2521.

ศรียา นิยมธรรม. พัฒนาการทางภาษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เพื่องอักษร, 2519.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาฝ่ายภาษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา, 2519.

ศรีสมวงศ์ วรรณศิลป์. การเล่นของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : ไทยเกษม, 2520.

ส. จานงจิต. (นามแฝง). "บ้านเป็นสิ่งแวดล้อมแรกและสำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคลิกภาพ
ของเด็ก," ประชาศึกษา. ม.ป.ท., 2528.

สมชัย โกมล และคนอื่น ๆ. การสร้างชุดการสอนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับ
ครู. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2525.

สมนึก โรจนพันธ์. การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ : ครูปริทัศน์

10 : - 30 ; กันยายน - ธันวาคม 2528.

สุชาติ โพธิ์วิทย์. วิธีสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา,

ม.ป.ป.

- สุธวัศ พงศ์ไพบูลย์. วิเคราะห์สาระเพลงกล่อมเด็กภาคใต้. สงขลา : สถาบัน
ทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2524.
- สุนิตย์ แบนนาบอน. "ของขวัญที่มีค่ามากที่สุดที่พ่อแม่ควรให้แก่ลูก ๆ," วิทยาสาร.
ธันวาคม 2527.
- สุรพงศ์ อัมพวันชัย. "ชีวิตและสุขภาพ," เดลินิวส์. 1 ธันวาคม 2528.
- สุมนา พานิช. การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก. ราชบุรี : โรงเรียนชุมชนเมืองราชบุรี
2531.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. หน่วยที่ 1 - 7.
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, 2525.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับประถมศึกษา.
หน่วยที่ 8. พิมพ์ครั้งที่ 1. 2527.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต.
หน่วยที่ 1 - 7. พิมพ์ครั้งที่ 3. 2526.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 10. กรุงเทพฯ :
กราฟิคอาร์ต, 2525.
- สุไร พงษ์ทองเจริญ และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาของเด็ก
ภาคเหนือในการเรียนภาษากลาง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สถาบัน. ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์.
กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2522.
- _____. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคำถามที่นำไปสู่ทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี,
2524.
- หรรษา นิลวิเชียร. "การศึกษาชั้นเด็กเล็ก : จัดขึ้นเพื่อใคร," สารพัฒนาหลักสูตร.
91 : 35 - 39 ; ตุลาคม 2532.
- อารี รังสินธุ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

- Achte, K. and others. "Themes of Death and Violence in Lullabies of Different Countries," Journal of Death and Dying. 20(3) : 193 - 204 ; 1989 - 1990.
- Auerbach, A.B. Parents Learn through Discussion : Principles and Practices of Parent Group Education. New York : Wiley, 1968.
- Bruner, J.S. The Process of Education. New York : Harvard University Press, 1969.
- Commins, D.B. Lullabies of the World. New York : Random House, 1967.
- Downing, J. and D. Thackray. Reading Readiness. London : University of London Press, 1971.
- Falco, F.L. "Social Linguistic Determinants of Language Development and Delay (Parent - Child Interaction) Verbal Behavior, Preschool Language," Dissertation Abstracts International. 47(11) : 4672 - B ; 1986.
- Geller, L.G. Wordplay and Language Learning for Children. Urbana, Illinois : National Council of Teachers of English, 1985.
- Good, C.V. Dictionary of Education. New York : McGraw Hill, 1945.
- Gomez, D. "An Investigation of Literacy Related Experiences of Prekindergarten Children Who Demonstrate Knowledge of Print and Books," Dissertation Abstracts International. 45(8) : 2467 - A ; 1984.
- Hurlock, E.B. Developmental Psychology. New York : McGraw - Hill Book, Co., 1956.
- Honing, A.S. Singing with Infants and Toddlers. n.p., 1985.
- Howle, M.J. "Twinkle Little Star : It's More Than Just a Nursery Song," Children Today. 18(4) : 18 - 22 ; July - August, 1989.
- Judge, J. "Observational Skills of Children in Montessori Oriented Science A Process Approach Classes," Journal of Research in Science Teaching. 12(4) : 407 - 413 ; October, 1975.
- Kaur, R. "Evaluation of the Science Process Skill of Observation and Classification," Dissertation Abstracts International. 34(3): 186-A ; July, 1973.

- Mussen, P.H. and J.J. Conger. Child Development and Personality. New York : Harper and Brother, 1965.
- Neuman, D.B. Experiences in Science for Young Children. New York : A Division of Litton Education, 1978.
- Piaget, J. and B. Inhelder. The Psychology of the Child. New York : Weaver, Helen, Basic Books, 1969.
- Read, K.H. The Nuvserly School. Philadelphia : W.B. Saunder Company, 1957.
- Rudolph, M. and D.H. Cohen. Kindergarten and Early Schooling. New York : Prentice Inc., 1984.
- Rubin, K. and T. Maioni. Play Reference and Its Relationship to Egocentrism Popularity and Classification Skills in Preschoolers. New York : Merrill - Palmer Quarterity, 1975.
- Sarah, H.L. and others. Good School for Young Children. London : Collier - Macmillan, 1971.
- Suvanathat, C. and others. Handbook of Asian Child Development and Child Reading Practices. Bangkok : Behavioral Science Research Institute Srinakharinwirot University, Prasarnmitr, 1985.
- UNESCO. Study Group Meeting on New Forms of Pre-School-Edcation. New Delhi : Final Report Bangkok : UNESCO Region Office for Educational in Asia and the Pacific, 1983.
- Verna, H. Introduction to Early Childhood Education. New York : Macmillan Co., 1972.
- Wastson, O.C. and others. Longman English Larousse. London : Hazell Watson and Viney Ltd., 1968.
- Wechsler, D. Manual of Wechsler Intellignece Scale for Children. New York : The Psychological Corporation, 1958.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตภาคปฏิบัติ

คู่มือดำเนินการสอบ

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัย มีลักษณะเป็นแบบทดสอบภาคปฏิบัติ จำนวน 40 ข้อ

เนื่องจากผู้รับการทดสอบเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 3 - 4 ปี การทดสอบภาคปฏิบัติจึงทำการทดสอบเป็นรายบุคคล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดสอบด้วยตนเอง และจัดให้มีผู้ช่วยทำการทดสอบเพื่อดูแลความสะดวกและให้ผู้รับการทดสอบปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่งในการดำเนินการสอบ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

การทดสอบภาคปฏิบัติใช้เวลาข้อละ 2 นาที

การตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน

ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 (ศูนย์) คะแนน

การเตรียมการทดสอบ

1. ผู้ดำเนินการทดสอบ ผู้ดำเนินการทดสอบต้องศึกษาแบบทดสอบ และคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเป็นธรรมชาติในการออกคำสั่ง รวมทั้งมีวิธีการจูงใจ เข้าใจเด็กให้สนใจ และตั้งใจทำการสอบ

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ

การทดสอบภาคปฏิบัติมีอุปกรณ์ดังนี้

2.1 อุปกรณ์ที่กำหนดไว้ในแบบทดสอบแต่ละข้อ

2.2 แบบฟอร์มบันทึกคะแนน

2.3 นาฬิกาสำหรับจับเวลา 1 เรือน

3. สถานที่ทำการสอบ

การทดสอบภาคปฏิบัติ ควรใช้โต๊ะขนาดเหมาะสมสำหรับจัดวางอุปกรณ์ต่าง ๆ วางเก้าอี้ของครูและนักเรียนตรงกันข้ามเพื่อสะดวกในการถาม ตอบ และสภาพของห้องสอบต้องสงบปราศจากสิ่งรบกวนใด ๆ

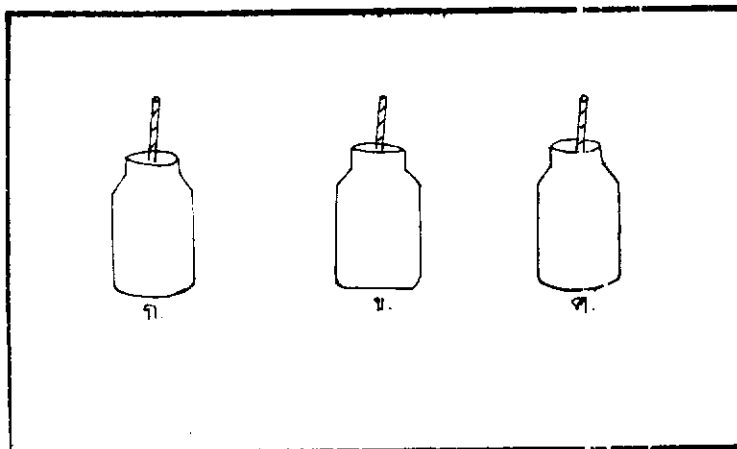
4. ผู้รับการทดสอบ ก่อนเริ่มทำการสอบให้ผู้รับการทดสอบได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อย เช่น เข้าห้องน้ำ ดื่มน้ำ เมื่อเข้ามาในห้องสอบผู้ดำเนินการสอบสนทนาทำความคุ้นเคยแล้วจึงทำการสอบ

การทดสอบภาคปฏิบัติ

ผู้ดำเนินการทดสอบ

- พุด..... สวัสดีค่ะนักเรียน วันนี้ครูจะให้นักเรียนเล่นอะไรสนุก ๆ กับของเหล่านี้
- ปฏิบัติ... ข้าพเจ้าเรียนดูอุปกรณ์ที่วางอยู่บนโต๊ะ
- พุด..... นักเรียนจะต้องฟังคำสั่งก่อนแล้วปฏิบัติตาม จากนั้นก็ตอบคำถามของครูนะคะ
 ดูตัวอย่างนะคะ
- ปฏิบัติ... ผู้ทำการทดสอบหยิบใบเตย ใบมะพร้าว ใบตอง ชูขึ้น
- พุด..... ครูมีใบไม้มาให้ให้นักเรียนเล่นค่ะ
 (คำสั่ง) ให้นักเรียนฉีกใบไม้แล้วดมทีละใบ
- ปฏิบัติ... ครูฉีกใบไม้แต่ละใบแล้วดม (ทำเป็นตัวอย่างให้นักเรียนดู)
- พุด..... (คำถาม) ใบไม้ใบไหนมีกลิ่นหอม
- ปฏิบัติ... นักเรียนหยิบใบเตยชูขึ้น
- พุด..... ถูกแล้วใบเตยมีกลิ่นหอม ครูจะให้นักเรียนมาเล่นของเหล่านี้ เคียวครูจะมา
 เรียกออกไปเล่นทีละคนนะคะ
- ปฏิบัติ... เรียกนักเรียนออกไปทดสอบในห้องที่ครูเตรียมไว้ทีละคนตามแบบทดสอบที่มี
 อยู่ภาคผนวก

1.

อุปกรณ์

ขวดซึ่งมีขนาดและรูปร่างเหมือนกัน มีหลอดดูดใส่ไว้ทุกขวด ภายในบรรจุสิ่งของดังนี้

ขวด ก น้ำหวาน ขวด ข น้ำหวาน กล้อง ค น้ำส้มคั้น

คำสั่ง

ให้นักเรียนชิมน้ำจากขวดทั้ง 3 ใบ

คำถาม

น้ำในขวดใดมีรสเหมือนกัน (ให้นักเรียนช้บอก)

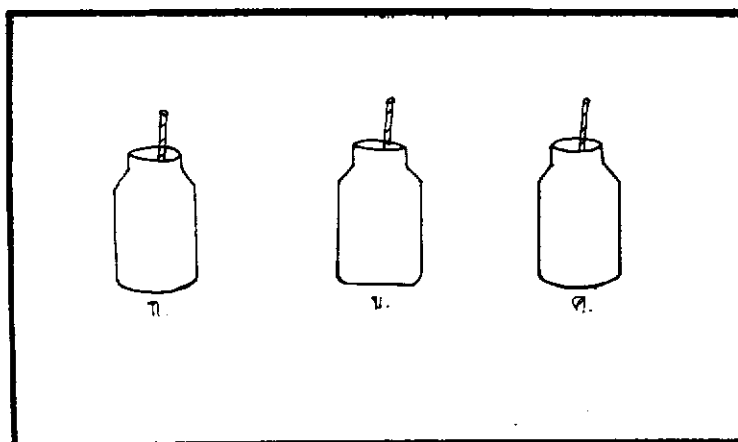
คำตอบที่ถูกต้อง

ขวด ก และ ขวด ข

การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0

2.

อุปกรณ์

ขวดซึ่งมีขนาดและรูปร่างเหมือนกัน มีหลอดดูดใส่ไว้ทุกขวด ภายในบรรจุสิ่งของดังนี้

ขวด ก น้ำลำไย ขวด ข น้ำบ๊วย ขวด ค น้ำบ๊วย

คำสั่ง

ให้นักเรียนชิมน้ำจากขวดทั้ง 3 ใบ

คำถาม

น้ำในขวดใดมีรสเหมือนกัน (ให้นักเรียนช้บอก)

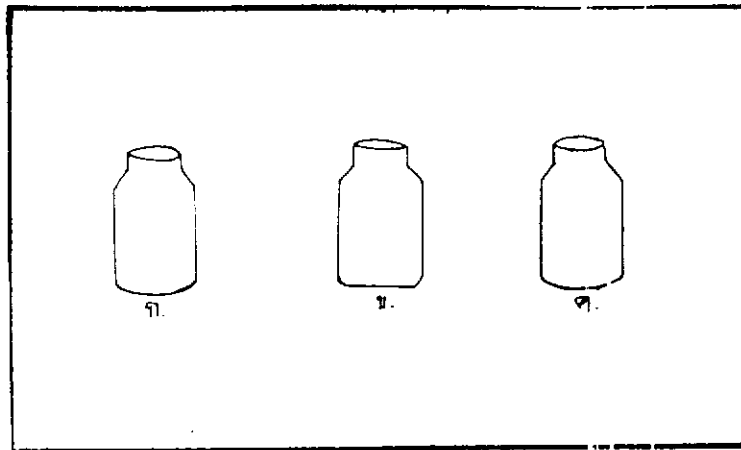
คำตอบที่ถูกต้อง

ขวด ข และ ขวด ค

การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0

3.

อุปกรณ์

ขวดซึ่งมีขนาดและรูปร่างเหมือนกัน เจาะรูที่ฝาขวด ภายในแต่ละขวด มีสาลีชุบสิ่งของที่มีกลิ่นดังนี้

ขวด ก กลิ่นน้ำหอม ข กลิ่นน้ำหอม ขวด ค กลิ่นยูคาลิป

คำสั่ง

ให้นักเรียนดมกลิ่นจากขวดทั้ง 3 ใบ

คำถาม

ขวดไหนมีกลิ่นเหมือนกัน (ให้นักเรียนชี้บอก)

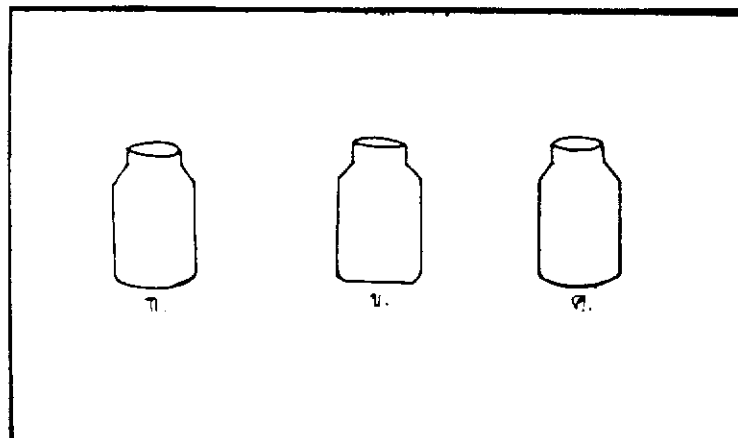
คำตอบที่ถูกต้อง

ขวด ก และขวด ข

การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0

4.

อุปกรณ์

ขวดซึ่งมีขนาดและรูปร่างเหมือนกัน เจาะรูที่ฝาขวด ภายในแต่ละขวด มีสาลีชุบสิ่งของที่มีกลิ่นดังนี้

ขวด ก กลิ่นหัวหอม ข กลิ่นสาลี่เป่า ขวด ค กลิ่นหัวหอม

คำสั่ง

ให้นักเรียนดมกลิ่นจากขวดทั้ง 3 ใบ

คำถาม

ขวดไหนมีกลิ่นเหมือนกัน (ให้นักเรียนชี้บอก)

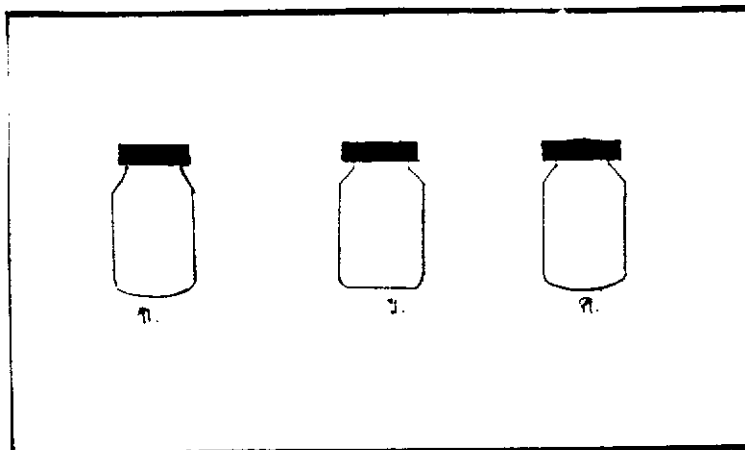
คำตอบที่ถูกต้อง

ขวด ก และขวด ค

การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0

5.

อุปกรณ์

กล่องซึ่งมีขนาดและรูปร่างเหมือนกัน บรรจุสิ่งต่อไปนี้

กล่อง ก เมล็ดถั่วเหลือง กล่อง ข เมล็ดแมงลัก

กล่อง ค เมล็ดถั่วเหลือง

คำสั่ง

ให้นักเรียนฟังเสียงจากการเขย่ากล่องทีละใบ

คำถาม

กล่องใดมีเสียงเหมือนกัน (ให้นักเรียนชี้บอก)

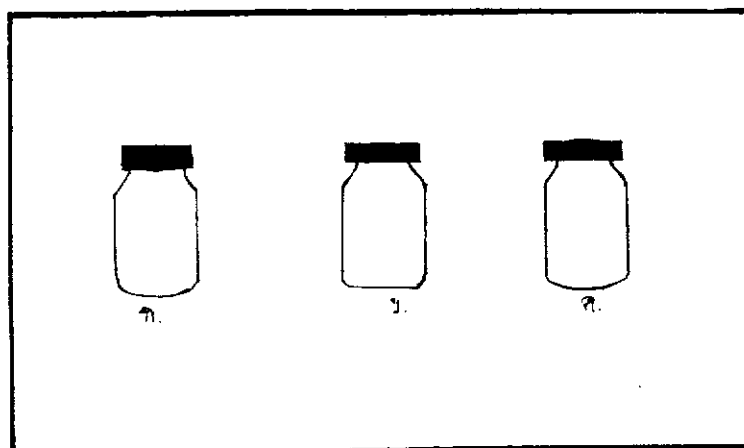
คำตอบที่ถูกต้อง

กล่อง ก และ กล่อง ค

การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0

6.

อุปกรณ์

กล่องที่มีขนาดและรูปร่างเหมือนกัน บรรจุสิ่งต่อไปนี้

กล่อง ก เปลือกเม็ด กล่อง ข น้ำตาลทราย กล่อง ค น้ำตาลทราย

คำสั่ง

ให้นักเรียนฟังเสียงจากการเขย่าขวดทีละใบ

คำถาม

กล่องใดมีเสียงเหมือนกัน (ให้นักเรียนชี้บอก)

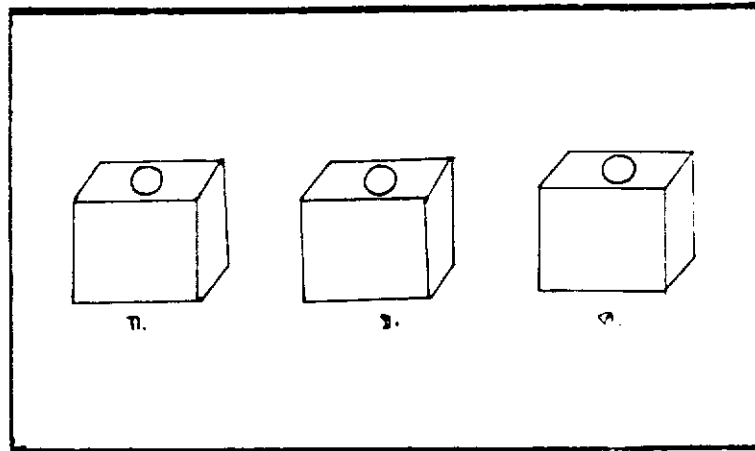
คำตอบที่ถูกต้อง

กล่อง ข และ กล่อง ค

การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0

7.

อุปกรณ์

กล่องกระดาษ 3 ใบ มีขนาดและรูปร่างเหมือนกันเจาะรูที่ด้านบนไว้สี่รูของดังนี้

คำสั่ง

กล่อง ก แปรงสี่พื้น กล่อง ข แปรงสี่พื้น กล่อง ค ไม้บรรทัด
ให้นักเรียนคลำสี่รูของในกล่องทีละใบ

คำถาม

ของในกล่องใดมีลักษณะเหมือนกัน

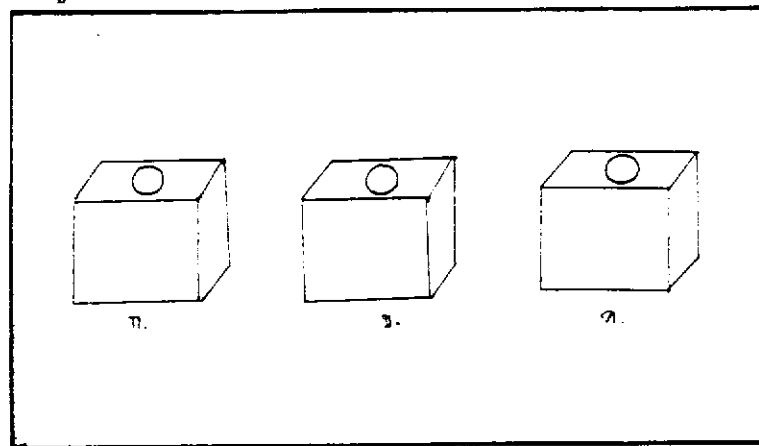
คำตอบที่ถูกต้อง

กล่อง ก และ กล่อง ข

การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0

8.

อุปกรณ์

กล่องกระดาษ 3 ใบ มีขนาดและรูปร่างเหมือนกันเจาะรูที่ด้านบนไว้สี่รูของดังนี้

คำสั่ง

กล่อง ก ดินสอ กล่อง ข ดินสอ กล่อง ค ปากกา
ให้นักเรียนคลำสี่รูของในกล่องทีละใบ

คำถาม

ของในกล่องใดมีลักษณะเหมือนกัน

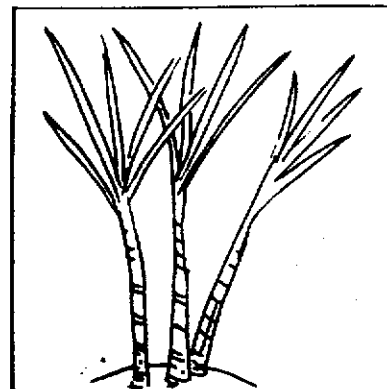
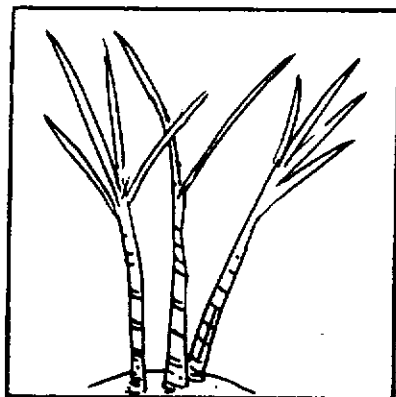
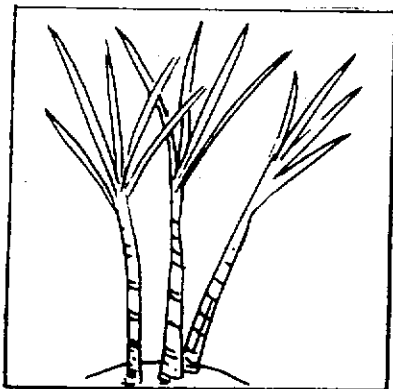
คำตอบที่ถูกต้อง

กล่อง ก และ กล่อง ข

การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0

9. จีบคู่ภาพต้นอ้อยที่เหมือนกัน

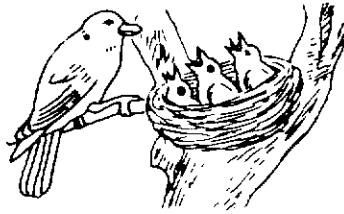

10. จีบคู่ภาพต้นไม้ที่เหมือนกัน

ตัวอย่างชุดให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ

ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น

กิจกรรมที่ ๗ นกเอี้ยงนกน้อย

วันนี้ชวนลูกร้องเพลงนกน้อยกันนะคะ

- พูดเนื้อเพลงให้ลูกพูดตามที่สรวรรค
- ร้องเพลงพร้อมกับลูกและให้ลูกร้องเองบ้าง
- ชวนลูกทำท่าทางประกอบเพลงนกน้อย

เพลงนกน้อย

นกเอี้ยงนกน้อยน้อย
เจ้าค่อยค่อยเคลื่อนคล้อยมา
พวกเรานี้เฝ้าคอยหา
มาเถิดมาขอให้ข้าชม

คุยกันวันละนิด

ชวนลูกคุยหลังจากร้องเพลงแล้วดังนี้

- ลูกคิดว่านกน้อยเป็นแม่นกหรือลูกนก
- ใช้...นกน้อยเป็นลูกนก
- เวลานั้นจะไปไหน ๆ นกไปได้อย่างไร

หยุดคิดสักครู่

เด็กวัยนี้ มีความอยากรู้ อยากเห็น
ช่างซักถาม ผู้ปกครองควรพยายาม
ตอบคำถามของเด็กด้วยถ้อยคำง่าย ๆ
ความเต็มใจในการตอบคำถามจะเป็น
กำลังใจให้เด็กอยากเรียนรู้ภาษาและ
กล้าซักถาม

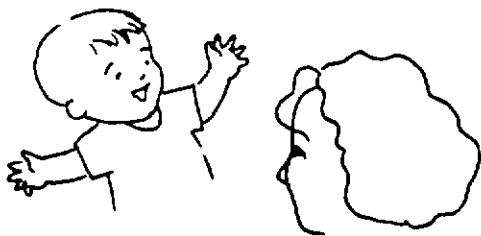
ส่วนนี้ใช้ความหมาย

1. ลูกเล่าว่า
 2. ข้อสังเกตขณะลูกร้องเพลง
.....
- ชื่อ ค.ช./ค.ณ.....

กรุณาตัดส่วนนี้มาก็ค้นคุณครูในวันต่อไป

ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น

คำคล้องจอง "บ้านที่รัก"

ตัวฉันมีบ้านหลังหนึ่ง เป็นที่พักพิง
ทุกวันเวลา ฉันช่วยพ่อแม่ปลูกผักเลี้ยงปลา
กวาดบ้านถูบ้านดูงามตา ช่วยกันรักษาให้
น่าอยู่เอ๋ย

หยุดคิดสักครู!

ผู้ใหญ่สามารถฝึกฝนเด็กให้สนใจ
ซักถาม โดยสนทนากับเด็กเมื่อมีโอกา
สที่ได้อยู่ใกล้ชิดเด็ก ซักถามเกี่ยวกับ
สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กบ้าง จะช่วยให้เด็ก
อยากรู้ อยากเห็น และช่างซัก ช่างถาม

กิจกรรมที่ ๑ บ้านที่รัก

ให้ผู้ชวนลูกท่องคำคล้องจองบ้านที่รักนะคะ

- ท่องคำคล้องจองให้ลูกฟังสัก 2 ครั้ง
หลังจากนั้นให้ลูกท่องตามและท่องเองบ้าง
- ขณะท่องคำคล้องจอง อาจทำท่าทางประกอบ
คำว่า "พ่อ แม่" ที่มีอยู่ในคำคล้องจอง อาจ
เปลี่ยนแปลงเป็นลุง หรือป้า ตามบุคคลที่อยู่
กับเด็กขณะนั้นก็ได้

คุยกันวันละนิด

ชวนลูกคุยหลังจากท่องคำคล้องจองดีไหมคะ

- เรามีบ้านไว้ทำไมเอ๋ย
- ลูกช่วยพ่อแม่ทำอะไรบ้าง

ส่วนนี้วัดความหมาย

1. ลูกเล่าว่า.....
 2. ข้อสังเกตขณะลูกท่องคำคล้องจอง
.....
- ชื่อ ค.ช/ค.ญ.

กรุณาตัดส่วนนี้คือคะแนนในวันต่อไป

ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น

เพลงดาวดรุณี

เรามีดาวไว้ดู
เรามีฟ้าไว้ฟัง
คุณครูท่านสอนท่านสั่ง
เราตั้งใจฟังเราตั้งใจดู

คุยกันจนลืมนิด

ชวนลูกคุยหลังจากร้องเพลงแล้วดังนี้

- มองดูรอบ ๆ ห้องซิ! เห็นอะไรบ้าง
- ลองเงยบชี ใต้ยีนเสียงอะไรบ้าง
- ลองหลับตาซิ เป็นอย่างไรบ้าง

หยุดคิดสักครู่

ธรรมชาติของเด็กมีความกระตือรือร้น
อยากรู้อยากเห็น ผู้ใหญ่ควรเข้าใจ และ
เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจทดลอง เด็กจะ
เกิดการเรียนรู้ และค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
จะช่วยพัฒนาความไว้วางใจ และกล้าแสดงออก

กิจกรรมที่ 21 ดาวดรุณี

วันนี้ชวนลูกร้องเพลงดาวดรุณีกันนะคะ

- ร้องเพลงดาวดรุณีให้ลูกฟังสัก 2 ครั้ง
- พูดเนื้อเพลงให้ลูกพูดตามที่ละวรรค
- ร้องเพลงพร้อมกับลูกและให้ลูกร้องเองบ้าง
- ขณะร้องเพลงทำท่าทางประกอบด้วยก็ได้ค่ะ

ส่วนนี้ใช้ตามหมาย

1. ลูกเล่าว่า

.....

2. ข้อสังเกตขณะลูกร้องเพลง

.....

ด.ช./ด.ญ.

กรุณาตัดส่วนนี้คืนคุณครูในวันต่อไป

ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น

กิจกรรมที่ ๓๐ นอกเหนือจาก:

วันนี้ชวนลูกเล่นปริศนาคำทายนะคะ

- พูดปริศนาคำทายให้ลูกฟังสัก 2 ครั้ง

หลังจากนั้นให้ลูกพูดตามและพูดเองบ้าง

- ชวนลูกทายว่าเป็นอะไร ถ้าลูกยังทายไม่ได้

ให้ร้องกาสุกตาม

ให้กำลังใจด้วยการชมเชยลูกบ้างค่ะ

ปริศนาคำทาย "สัตว์เลื้อยของฉัน"

สัตว์เลื้อยของฉัน นุ่มสนนน่ารัก

ใครคร่ำครู้จัก เรียกว่าเจ้าต่าง

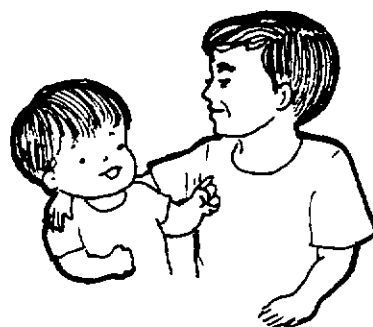
หน้ามันแถมยาว พินขาวเขี้ยวกาง

จมูกาชันทาง ทายซิอะไร (สุนัข)

คุยกันจนเลิกละ

ชวนลูกคุยหลังจากเล่นปริศนาคำทายแล้วดังนี้ค่ะ

- ลูกคิดว่าสัตว์เลื้อยชนิดนี้คืออะไร
- ลูกรู้ได้อย่างไรลองเล่าซิ
- นอกจากหมาคนชอบเลี้ยงอะไร

หยุดคิดสักครู่!

ความร่วมมือ ระหว่างบ้านและโรงเรียน

ในการดูแลเอาใจใส่ และพัฒนาเด็กอย่าง

สอดคล้องกัน โดยอาศัยอยู่บนพื้นฐานของ ความรัก

และความเอาใจใส่ จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโต

อย่างมีคุณภาพ

ส่วนนี้วัดความหมาย

1. ลูกเล่าว่า

.....

2. ข้อสังเกตขณะลูกเล่น

.....

ด.ช./ด.ญ.

กรุณาตัดส่วนนี้คืนคุณครูในวันต่อไป

คุณภาพของแบบทดสอบ

ตาราง 2 ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถ
ในการสังเกตภาคปฏิบัติ

ความสามารถ ในการสังเกต	ข้อ	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก
การชิมรส	1	0.70	0.47
	2	0.53	0.27
	3	0.77	0.33
	4	0.50	0.20
การดมกลิ่น	5	0.70	0.60
	6	0.70	0.47
	7	0.70	0.20
	8	0.57	0.20
การได้ยินเสียง	9	0.43	0.20
	10	0.70	0.20
	11	0.77	0.33
	12	0.55	0.20
การสัมผัส	13	0.57	0.20
	14	0.60	0.27
	15	0.63	0.20
	16	0.57	0.20

ตาราง 2 (ต่อ)

ความสามารถ ในการสังเกต	ข้อ	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก
การมองเห็น	17	0.50	0.20
	18	0.50	0.20
	19	0.43	0.20
	20	0.63	0.20

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางชุลีพร	ชื่อสกุล	พิศุทธิ์ศุภฤทธิ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน		บ้านเลขที่	1019/73 หมู่ 7 หมู่บ้านศรีเพชร แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160 โทรศัพท์ 445-2082
สถานที่ทำงาน		สถาบันราชภัฏเชียงราย	อ.เมือง จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ (053) 793-465
ประวัติการศึกษา			
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย	จ.นครปฐม
พ.ศ. 2527	ค.บ. (การอนุบาลศึกษา)	วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ	
พ.ศ. 2537	กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ประสานมิตร

การศึกษาความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดส่งเสริม
ความรู้แก่ผู้ปกครอง "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น"

บทคัดย่อ
ของ
บุณีย์พร พิศุทธิ์ศุภฤทธิ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

สิงหาคม 2537

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสังเกตของ
เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษา ชุด "ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น"
กับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537
โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สังกัดสถาบันราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน
30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน
กลุ่มทดลองได้รับการส่งเสริมภาษาโดยผู้ปกครองใช้กิจกรรมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
กลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ แบบแผนการทดลอง
เป็นแบบ Randomized Control Group Posttest - only Design.

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการ
สังเกต จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .74 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการศึกษาพบว่า

เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษามีความสามารถ
ในการสังเกตแตกต่างกับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความแตกต่างดังกล่าวนี้พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครอง
ส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมทางภาษามีความสามารถในการสังเกตสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครอง
ส่งเสริมภาษาด้วยกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

A STUDY OF THE PRESCHOOL CHILDREN'S ABILITY
IN OBSERVATION THROUGH PARENT EDUCATION
PACKAGES "LET'S TALK, SING AND PLAY"

AN ABSTRACT

BY

CHULEEPORN PISUTSUPRITH

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

August 1994

The purpose of this study was to compare the abilities in observation of the preschool children whose parents used activities from the parent educational packages "Let's Talk, Sing and Play" and those whose parents used language activities from daily life.

Thirty first year Preschoolers of the 1994 academic year of La - or Utis Laboratory School, Bangkok were randomly selected into two groups. The experimental group was provided with the activities from the parents educational packages "Let's Talk, Sing and Play" The control group was provided with language activities in daily life.

The instrument used was the Test on Children's Ability in Observation with the reliability of .74. The data were statistically analysed using the t-test.

The study revealed that the ability in observation of the preschool children whose parents used activities from the parent educational packages and those whose parents used language activities from daily life was significantly different at the .01 level.